

**FILM VECHI
CU BOIERI ȘI
BOIEROAICE**

La dezbateră organizată de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național pe tema reorganizării concursului de finanțare cinematografică a fost ca în filmele cu Ștefan cel Mare...

Un reportaj de Iulia Blaga ÎN » PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

NR. 226 » 2 – 8 mai 2009 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

**LA LOC
teleCOMANDA**

Scara Rictus

Alex Savitescu

În goana lor după marea corupție, românii au reușit să aresteze și fizica pămîntului. Urmărită general de mult timp pe la televiziunea lui Dan Diaconescu, încătușată adeseori de mame Omida, ea a cedat definitiv sîmbăta trecută.

ÎN » PAGINA 4

SCRIITORUL AUGUSTIN BUZURA:

„Am fost insultat, de parcă eu aș fi creat Partidul Comunist și Securitatea“

**Tatăl absent,
căutat la
„Ana Aslan“**

Iulia Blaga

Ce are Stanfordul cu „Ana Aslan” și ce are scenariul lui David Lynch cu Lucian Georgescu și cu România? Are și are. În 2003, Gifford a făcut prima vizită mioritică în calitate de invitat în juriul Festivalului Transilvania de la Cluj-Napoca.

ÎN » PAGINA 5

**Dantec.
Intellotainment**

C. Rogozanu

Astăzi vorbim despre *Babylon Babies*, primul roman dintr-o trilogie, după care s-a ecranizat *Babylon A.D.*, blockbuster american făcut după toate regulile hollywoodiene, cu un Vin Diesel mai fad decît de obicei și cu o eroină fără pic de sclipire.

ÎN » PAGINILE 10-11

Augustin Buzura vorbește în interviul acordat „Suplimentului de cultură” despre cel mai recent roman al său, *Raport asupra singurătății*, despre bloggeri, programul de scris, televiziunea care ne-a „tîrît în lumea subculturală”, activitatea în fruntea Institutului Cultural Român, precum și despre obsesia „Nobelului” în literatura română.

Citiți un interviu realizat de George Onofrei ÎN » PAGINILE 8-9

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

În marele cort absurd

Lucian Dan Teodorovici

Aprilie, luna păcălelor. Și a sondajelor de opinie. Au fost trei. Unul, al CCSB-ului. Altul, al BCS-ului. Cel de-al treilea, al CURS-ului. E necesar să dăm numirea desfășurată, cea de dincolo de inițiale, a respectivelor institute de sondare? Cred că nu. Nenezare, dacă privim din punctul de vedere al omului care chiar își dorește să afle cum stă treaba cu opțiunile de vot ale românilor, sînt și cifrele redade de aceste sondaje. Pentru că ele nu exprimă, în fond, nimic. Pentru politicieni, au totuși câteva funcționalități: cu ajutorul lor își pot convinge membrii de partid să fie mai activi, mai energici, în numele procentelor redade de sondaje, sau își pot justifica un ton în plus al vocii datorită plasării proprii în aceste sondaje. Cam atât. A, ba nu: cel mai mare folos pe care sondajele îl aduc politicienilor e faptul că, în urma apariției lor, se discută zile

întregi, analiștii își intră în roluri și vorbesc de curbe descendente sau ascendente, se citează sociologi universali care susțin teorii ale evoluțiilor politice ș.a.m.d.

Și am ajuns astfel tocmai acolo unde intenționam să ajung de la bun început, adică la discuțiile care se ivesc în urma aparițiilor acestor sondaje. Pentru că mie mi se pare incredibil cum mijloacele de comunicare, în ansamblul lor, sînt atât de sensibile, în continuare, la cifrele puse în dreptul unor candidați sau al unor partide. Mă așteptam, după ani întregi în care instituția sondajelor s-a decredibilizat prin prezentarea unor rezultate fanteziste, de prea multe ori partizane, ca presa să-și păstreze măcar o mai mare doză de scepticism în receptarea rezultatelor unor asemenea exerciții sociologice. Cu atât mai mult cu cît, la alegerile trecute, nici măcar la exit-poll-uri nu s-a reușit o evaluare apropiată de realitate, adică într-un moment în care institutele

» **Presa își lasă rezervele deoparte la fiecare nou sondaj, trecînd la dezbateri minuțioase, de parcă ar avea cu adevărat niște instrumente de evaluare a tendințelor electorale.**

ar fi avut mari motive să-și afirme răspicat dacă nu independența politică, măcar competența. Și totuși, presa își lasă rezervele deoparte la fiecare nou sondaj, trecînd la dezbateri minuțioase, de parcă ar avea cu adevărat niște instrumente de evaluare a tendințelor electorale.

Trei sondaje, spuneam, date publicității în ultima vreme. Realizate cam în același timp. Marje de eroare asemănătoare, în jurul acelor 3% în plus sau în minus cu care ne-am obișnuit. Rezultatele? În lupta pentru președinție, Băsescu ar sta așa: 41% după CCSB, 37,4% după BCS și 32% după CURS; Geoană ar avea următoarele rezultate: 23%

după CURS, 21% după CCSB și 19,5% după BCS; Antonescu ar prinde următoarele procente: 25% după BCS, 20% după CURS, 18% după CCSB. La partide, dacă ar fi acum alegeri pentru Parlamentul European, PD-L ar avea parte de: 32,6% conform BCS, 31% conform CCSB și 26% conform CURS; PSD (+ PC) s-ar bucura de: 30% conform CCSB și CURS, 26,6% conform BCS; PNL ar beneficia de sprijinul a: 19% conform CURS, 17,7% conform BCS și 16% conform CCSB. Perioadele de realizare a sondajelor: 6-14 aprilie/BCS, 8-16 aprilie/CURS, 18-22 aprilie/CCSB.

Oricum am lua-o, oricîte explicații „metodologice” ni s-ar da, mintea noastră nesociologică, dar într-o proporție acceptabilă logică, nu va accepta că, fie și adunînd o marjă de eroare de 3% cu încă o marjă de eroare de 3%, a altui sondaj, putem avea drept rezultat o diferență de 9%, cît ar fi, de exemplu, cea care-l desparte pe Băsescu-CCSB-istul de Băsescu-CURS-istul. Și-atunci? Și-atunci, explicația ține de rating, firește. Televiziunile în special se folosesc de aceste sondaje exact la fel ca politicienii: nu se ghidează după ele, nu cred, cu adevărat, în tendințele pe care le afișează, în schimb le transformă în instrumente utile pentru întreținerea spectacolului general.

Nu-i nicidecum o concluzie inedită, bineînțeles. Ea vine doar să afirme încă o dată că nu doar politica, dar întreaga noastră scenă publică a devenit un joc, un spectacol pentru noi, cei din marea sală numită România. Și, la fel ca în orice piesă de teatru, ori să-i spunem mai bine spectacol de circ, totul se face întru inducerea în eroare a noastră, a privitorilor. Un spectacol cu diverse scamatorii, la care complici sînt nu

numai „artiștii”, dar și „prezentatorii”. Apar panglici din mîneci largi, care plutesc prin aer pentru a ne dirija într-acolo atenția, lăsînd astfel timp scamatorilor să-și meșterească trucurile în zone în care noi nu ajungem cu privirea. Sensibilitatea ne e astfel atinsă: credem, deși știm că nu e adevărat. O facem însă pentru că am intrat în convenție. Odată ce-am pășit dincolo de pragul de la intrarea în uriașul cort, sîntem ai lor. Nu pentru că ne obligă, ci pentru că ne punem noi la dispoziția lor.

Diferența tristă vine însă din faptul că, mergînd la un spectacol normal de circ, după aproximativ două ore ieșim din cort și, implicit, din convenție. Aici însă, pe terenul politicii și al mediatizării ei, noi stăm permanent în sală. Și ne prefacem, de cele mai multe ori uitînd chiar că ne prefacem, că nu ne îndoiim de ceea ce ni se oferă. Culmea e că, acceptînd cu ușurință să fim păcăliți, plăcîndu-ne chiar asta, contribuind permanent prin implicare emoțională la această păcăleală, nu uităm totuși să ne și plîngem încontinuu că sîntem păcăliți! Frumos absurdul în care ne complacem, nu?

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Doctorul Irinel descoperă America

Radu Pavel Gheo

Acum vreo lună și ceva am citit cu surprindere o declarație a domnului Irinel Popescu, medic de prestigiu, profesor universitar, iar acum și președinte al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate. Cum tocmai se adoptase bugetul de stat, inclusiv cel al Ministerului Sănătății, Domnia Sa a trîntit cîteva idei cel puțin ciudate: cum banii alocați Sănătății sînt insuficienți, ar fi bine ca pacienții să plătească în plus ca să beneficieze de servicii sanitare integrale. Apoi, ca și cum trăsnaia n-ar fi fost destul de mare, domnul doctor Irinel (altfel, un specialist reputat în profesie) a mai spus că România ar trebui să adopte un sistem de asigurări de sănătate asemănător cu cel din Statele Unite, fiindcă statul român nu e capabil să aloce suficienți bani pentru sănătatea populației sale.

Ce m-a surprins a fost faptul că declarația venea din partea președintelui CNAS, adică a unui angajat al statului, care primește salariu de la

buget ca să profereze asemenea prăpăstii – și, probabil, să dirijeze și politica CNAS în funcție de ele. Dacă ar fi fost vorba de un reprezentant al unei mari companii de produse farmaceutice sau de unul din importatorii de medicamente, care fac sistematic afaceri profitabile cu statul, aș fi înțeles: ar fi vorbit în numele afacerii sale sau al firmei la care este angajat. Însă e vorba de un angajat al statului român, ce sabotează astfel credibilitatea instituției pe care o conduce.

Prefer să cred că, așa cum pățește din când în când orice om inteligent, domnul Irinel Popescu a fost bine-intenționat atunci când a scăpat pe gură o tîmpenie precum cea cu sistemul de asigurări de sănătate din SUA. Nu sînt un fan al regizorului Michael Moore și îl consider un abil propagandist de stînga, pe care orice regim comunist ar fi fost fericit să-l folosească, dar documentarul său *Sicko* reflectă (dincolo de tușele anti-americane excesiv de îngroșate) o realitate tristă: sistemul american de

sănătate este criminal pentru clasa medie și pentru săraci și e ucigător și pentru medici prin ritmul pe care îl impune. Prețurile celor mai banale servicii sînt excesive și nu o dată prohibitive (cîți americani credeți că au, de exemplu, cele cîteva zeci de mii de dolari care se cer pentru o naștere cu cezariană și două-trei zile de spitalizare?). Singurii beneficiari veritabili ai sistemului american sînt producătorii de medicamente și furnizorii de servicii private – iar aici nu mă refer la medici, ci la acționariatul diverselor instituții de sănătate private.

Mă întreb de ce domnul Irinel, ca un demn reprezentant al unei profesii dedicate oamenilor, nu banilor, și ca membru al unui partid ce se pretinde devotat interesului cetățenilor (deși, mă rog, e vorba de Partidul Conservator al lui Dan Voiculescu), mă întreb, zic, de ce domnul doctor Irinel nu a fost atras de modelul canadian, adică al unui stat asistențial autentic, unde pînă și serviciile stomatologice sînt plătite în proporție covârșitoare de statul canadian? Cum ziceam, dacă ar fi fost reprezentantul unei companii farmaceutice, aș fi înțeles: apăra interesele patronatului sau ale acționarilor. Dar nu este sau, oricum, nu ar trebui să fie.

Cît despre coplata despre care pomenea domnul Irinel Popescu, cred că o să mai auzim.

SUPLIMENTUL LUI JUP

La dezbateră organizată de Ministerul Culturii Cultelor și Patrimoniului Național (MCCPN) pe 28 aprilie, pe tema reorganizării concursului de finanțare cinematografică m-am simțit ca în filmele cu Ștefan cel Mare. Theodor Paleologu, ministrul Culturii, nu avea hlamidă, sceptru și nici n-a spus că CNC-ul nu e al său ori al nostru, ori al urmașilor noștri etc. Însă ne-a vorbit părintește, aproape cerîndu-și scuze că ne-a făcut să batem drumul, străduindu-se să priceapă de ce nu se înțeleg supușii și ce ar trebui făcut, dar și să preîntîmpine gîlceava („Vă rog, dacă vreți să fiți sarcastică, dați-mi un mail”, i-a spus Magdalenei Stanciu de la TVR).

Eugen Șerbănescu, directorul Centrului Național al Cinematografiei, și regizorul Cristian Mungiu, în vremea în care stăteau la aceeași masă

O NOUĂ DEZBATERE DESPRE FINANȚAREA CINEMATOGRAFIEI

Film vechi cu boieri și boieroaiice. Peste ei și-un domnitor

Iulia Blaga

Senzația de film vechi au dat-o și diverși boieri și boieroaiice care au luat cuvîntul pentru a atrage domnitorului atenția a-

supra lor, dar fără a spune lucruri importante. Cum întîlnirea a început după ora fixată, apariția lui Cristian Mungiu, semnatarul scrisorii deschise care a declanșat noile dezbateri pe marginea Regulamentului de funcționare a concursului de finanțare al CNC, a găsit masa prezidiului deja ocupată. Cristian Mungiu a făcut stînga împrejur și și-a adus un scaun dintr-o sală vecină, așezîndu-se lîngă ușa, alături de Hanno Hofer, Tudor Giurgiu și Thomas Ciulei. În sală sau la prezidiu mai erau Ioan Cărmăzan, Cristian Comeagă, Ciprian Alexandrescu, Al. Icozian, Cătălin Mitulescu, Alexandru Solomon, Stere Gulea, Cornelia Paloș, Eugen Șerbănescu, Delia Mucică, Mărioara Gurău (directorul economic al CNC), Valerian Sava, Alex. Leo Șerban.

Ce decizii s-au luat în timpul insuficient acordat acestei dezbateri (din care aproape un sfert a vorbit Cristian Comeagă, care pe urmă a avut o reacție foarte agresivă la adresa lui Alex. Leo Șerban încît am crezut că o să-l și muște)? S-a căzut în mare de acord că regulamentul de concurs trebuie modificat și că acest lucru s-ar putea face printr-o Ordonanță de Urgență. Stere Gulea a avut propuneri punctuale: dosarele pentru concurs să fie verificate într-un timp mai lung de către comisii, cele două sesiuni de concurs să aibă loc la date fixe, să fie regîndită alocarea sumelor în funcție de producător și să se renunțe la desecretizarea dosarelor („Sîntem o lume mică, să fim serioși, mi se pare o copilărie.”). Cornelia Paloș, care a contribuit la redactarea Legii Cinematografiei din 2006, acum în vigoare, și care a lăsat la cabinetul ministrului un raport despre situația cinematograției, a spus: „Dacă un grup bate cu pumnul în masă, nu înseamnă că o să-și impună punctul de vedere, fie că e în top sau la mijloc. (...) Fac parte din același partid cu dvs., nu mi-e rușine s-o spun”, i-a adus ea aminte ministrului.

Valerian Sava, care a trimis la începutul anului o scrisoare ministrului, iar re-

cent a mai conceput una pe care au semnat-o șapte critici, a precizat că e nevoie de un audit critic, de un simpozion public și de desființarea Consiliului de Administrație al CNC-ului, apreciind ca „schizoidă” distanța dintre ultimele două filme românești văzute de el și care, amîndouă, au avut credit de la CNC – *Polițist, adjektiv* de Corneliu Porumboiu și *O secundă de viață* de Ioan Cărmăzan. Valerian Sava l-a întrebat franc pe ministru dacă e adevărat că la conducerea CNC-ului va veni Lucian Pricop de la PSD, iar ministrul a răspuns nerăspunzînd, dar îndemnîndu-i pe oamenii de cultură să se exprime dacă vor sau nu ca cel din fruntea cinematograției să fie desemnat pe linie politică.

Soluție pentru regizorii care nu fac filme bune: reconversia profesională

Alex. Leo Șerban: „Pot să vorbesc și eu acum? Am zugrăveală acasă”. Cristian Mungiu: „Treabă serioasă...”. Alex. Leo Șerban: „O să privesc din unghiul meu mic de critic. La Hollywood se spune că ești la fel de bun ca ultimul tău film. Sîntem noi mai tari ca Hollywood-ul? La noi sînt regizori mai proști decît ultimele lor trei-patru filme. Aici e vorba de oameni care au produs rateuri în serie și care ar fi trebuit să dea faliment. Dacă n-au dat înseamnă că această situație îi avantajează”. Alex. Leo Șerban a apreciat că CNC-ul ar trebui să înceteze să mai finanțeze niște subproduse. Pentru regizorii care nu fac filme de calitate există și soluția reconversiei profesionale. Discursul lui Eugen Șerbănescu n-a avut elemente noi față de ce mai declarase directorul general al CNC și cu alte ocazii. „În ultimii cinci ani, pe primele locuri ale concursului s-au clasat reprezentanții Noului Val. Nu înțelegem de ce fac atîta scandal. (...) Aceste scrisori deschise sînt un atac la autoritatea de stat. Ele nu fac decît să învenineze atmosfera. (...) Traver-

săm o perioadă bună. (...) Se încearcă modificarea tocmai aceluiași regulament pe baza căruia a cîștigat 432.”

Între timp, „Noul Val” se trăse spre ușa, în picioare. Pentru că trebuia să ajungă la Guvern, ministrul a mai dat cuvîntul la „două doamne blonde”, după care Tudor Giurgiu a tras concluziile, cărorora le-a adăugat dorința de a fi găsită o sursă alternativă de finanțare, precum și cea de a fi încurajați producătorii debutanți. Cit despre modificarea Regulamentului, „aș vrea să facem altceva decît un concurs de hîrtii”, și a dat ca exemplu recentul scandal cu Festivalul de Film de la Iași, care, deși aflat la prima ediție, a primit mai mulți bani ca TIFF-ul. „Au un dosar beton”, a spus Eugen Șerbănescu. „Această frică a altor directori de festivaluri e nejustificată.”

Concurs pe două secțiuni – filme bune și filme proaste

Cea mai aberantă luare de cuvînt a fost cea a producătorului Constantin Păun, care a spus că e nevoie și de filme proaste ca să aducă lumea în sală. Cineva a sugerat ca CNC-ul să organizeze concurs pe două secțiuni – filme bune și filme proaste.

Ministrul Culturii ne-a spus apoi că nu mai poate rămîne, dar că așteaptă „sugestii concrete” care vor fi pe urmă discutate din nou. Cineva a spus că așa s-a procedat și pînă acum. „Ah, deci inventăm roata de fiecare dată?”, a spus ministrul.

Să nu uit, la această dezbateră, la care Cristian Mungiu n-a mai spus nimic, am aflat și un lucru nou, acela că TVR-ul, care recent se scuza că deficitul său se datorează și faptului că trebuie să dea bani la Fondul Cinematografic, are către acesta un debit de 25 de milioane de lei (250 de miliarde de lei vechi). Adică nu și-a plătit contribuția din 2006.

www.euroartiasi.ro

euro art iasi
Festival de Teatru
3 - 10 mai
Iași, 2009

PROGRAM FESTIVAL

Teatrul „Luceafărul”, ora 19.00

Duminică 3 mai	Teatrul „Masca” București „Actorul”, regia: Anca Dana Florea
Luni 4 mai	Teatrul „Odeon” București „Gaițele”, regia: Alexandru Dabija
Marti 5 mai	Teatrul „Nottara” București „Hangița”, regia: Tino Geirun
Miercuri 6 mai	Ateneu Tătărași, Iași „Istoria unui cal”, regia: Ion Sapdaru
Joi 7 mai	Teatrul „Maria Filotti” Brăila „Omul pernă”, regia: Radu Afrim
Vineri 8 mai	Teatrul George Ciprian” Buzău „Sirena și Victoria”, regia: Diana Lupescu
Sâmbătă 9 mai	Teatrul „Andrei Mureșanu” Sf. Gheorghe „Lucia Patinează”, regia: Radu Afrim
Duminică 10 mai	Teatru’74 Tg. Mureș „Eden”, regia: Cristian Juncu

Preț bilet: 10 Lei

Recomandat de: **radio GUERRILLA**

Parteneri: Primăria Municipiului Iași, Vodafone, Fester Casa Auto, PALAS, Sponsori: GarantBank, Fiser, ALFA, Artis Design, Parteneri Media: TVR, monopol, Ziarul de Iași, 24-FUN, PORT.ro

ROMÂNIA, INVITATĂ DE ONOARE A CELUI MAI IMPORTANT EVENIMENT EDITORIAL DIN UNGARIA

După Budapesta

Lucian Dan Teodorovici

Budapesta, 2009, ediția a XVI-a a Tîrgului de Carte. Am aflat ulterior: 65.000 de vizitatori. Cei mai mulți, unguri, firește. În mod cert însă, anul asta românii au ocupat locul al doilea din punctul de vedere al numărului de vizitatori. Am avut, nu de puține ori, senzația că mă aflu într-un Romexpo (e adevărat, radical schimbat, cu un mic lac în „curte” și cu o scenă pe care s-au desfășurat cvasi-permanent evenimente muzicale), doar o idee mai mic. Dar cam pe-acolo. Altfel, m-am auzit striga în repetate rânduri de cîte vreun cunoscut, fie invitat oficial, fie aflat în trecere – la fel ca în București; m-am întilnit la mese, în aceeași „curte” a tîrgului, cu numeroși alți cunoscuți din alte zone ale țării – precum în București; am fotografiat un drapel mare al României la intrarea în complexul expozițional – ceea ce aș fi putut să fac și la București. Ș.a.m.d. Firesc, de altfel. Pentru că la ediția de anul asta a tîrgului de carte maghiar invitatul de onoare a fost România.

Ar fi imposibil să cuprind în spațiul pe care-l am la dispoziție, fie și prin simpla menționare, toate evenimentele organizate în standul României sau în alte standuri, dar avîndu-i ca invitați pe scriitorii români. Așa că o să vorbesc mai mult despre atmosferă. Una care, trebuie s-o spun, face rizibile clișeele despre relația româno-maghiară. A fost primul tîrg internațional, dintre toate cele la care am participat, unde chiar am avut senzația că ideea de „oaspete” își găsește pe deplin înțelesul: adică o amabilitate deplină din partea maghiarilor, o organizare plăcută, deșteaptă de cele mai multe ori, multă prietenie. Iar sprijinul pe care l-au dat evenimentelor românești, inclusiv prin faptul că au fost susținute, de multe ori, de importante personalități culturale din Ungaria, a contribuit din plin la senzația asta. Ungurii s-au străduit să ne arate că le-a făcut plăcere să ne aibă ca oaspeți – iar la sfîrșit n-aveai cum să te desparți de observația asta.

„Breșe” pentru literatura română

Ar trebui să vin acum cu multe nume. O să mă opresc însă doar la cîteva, adică la ale unora dintre cei care au stat permanent lingă invitații și organizatorii români, pe parcursul manifestărilor. Moderator al multor evenimente, dom-

nul Jenő Farkas (m-)a surprins nu doar ca om, extrem de activ și jovial, ci și prin foarte buna conectare la literatura română contemporană și nu numai. Impresionant, ca travaliu, dar și din punctul de vedere al cunoștințelor de limbă română (pe care a învățat-o, din cîte am înțeles, nu cu foarte mulți ani în urmă, după o ședere de 6 luni în România), a fost translatorul celor mai multe dintre evenimente, domnul Lajos Nagy. Aproape nelipsită din standul românesc a fost doamna Gabriella Koszta, în ciuda faptului că editura pe care o conduce, Jelenkor, avea un stand propriu în tîrg, unul la care se petreceau, de asemenea, multe evenimente. O mențiune specială pentru doamna Eva Karadi, cea care, în calitatea de redactor-șef al revistei „Lettre Internationales”, ediția maghiară, a realizat un număr dedicat literaturii române contemporane. Și a fost foarte activă de-a lungul celor patru

zile, organizînd o serie de evenimente, nu numai la Budapesta, dar și la Pecs, cele mai multe vizînd, de asemenea, literatura română.

Sigur că nu întotdeauna cînd prezinți un eveniment reușit ai capacitatea să găsești tonul care să te scoată din zona festivismului. Poate nu l-am găsit nici eu aici, dar pînă la urmă nu asta e important. Pentru literatura română important e să se mai găsească asemenea „breșe” pentru a ajunge în postura de invitată de onoare la un festival internațional de carte. Sună ciudat, dar adevărul asta e: pentru a se crea o asemenea situație, nu e de ajuns să aștepti invitația; într-un fel sau altul trebuie s-o și provoci. Primul pas, bineînțeles, e acela de a oferi calitate literară. Al doilea pas ține însă mai mult de implicarea instituțiilor culturale românești, care au rolul de a fi conștiente de această calitate și de a-i conștientiza și pe alții.

PASTILA DE GALĂ (UNITER)

Mihaela Michailov

Anul acesta, din motive obiective, am privit Gala UNITER de-acasă și am constatat că minimalismul poate fi foarte benefic. Deficitul de show inteligent și antrenant conceput este o constantă a formatelor TV din România, care, dacă nu sînt penibile, la capitolul spectacular, sînt total anoste. Fiind obligată să se restrîngă, să fie o pastilă, și nu un tub întreg, ca în ceilalți ani, Gala a scăpat de accesorii artificiale. A fost scurtă și clar focusată. S-a concentrat pe obiectivul principal: premiile, în cea mai mare parte, previzibile. De unde vine acest grad de iminentă previzibilitate în cazul de față? În primul rînd din faptul că, de la prima strigare, exista un *decalaj de autoritate* între nominalizați, dublat, în multe cazuri, de un *decalaj valoric*. Poziționarea Valeriei Seciu, a Marianeii Mihuț sau a lui Victor Rebengiuc într-o listă de trei nominalizați, în care ceilalți doi nu aveau greutatea lor, structura deja un prim nivel de previzibilitate. Apoi, bineînțeles, au prevalat anvergura rolului și autenticitatea interpretării. Era absolut aberant să nu ia premiu unul dintre cei trei menționați mai sus dintr-un motiv foarte simplu: forța rolurilor lor are o dimensiune la care ar merita să reflectăm: verticalitatea. Fiecare dintre ei nu-și joacă rolul, pe orizontală, ci se raportează la resursele de adîncime ale lumii spectacolului.

Întrebarea pe care am auzit-o tot mai des în ultimul timp – iar Mihuț?, iar Rebengiuc? – pornește de la premise false. Cum ai putea să ignori un actor sau un regizor pe motiv că a mai luat deja premiul? Ar fi lipsit de onestitate.

Ce mi-a plăcut cel mai mult: fair-play-ul și generozitatea lui Victor Rebengiuc, care în momentul ridicării premiului și-a menționat contracandidații și a accentuat calitățile actricești ale lui Bogdan Zsolt; inteligența discursului scenografului Dan Nemțeanu, care a contextualizat excelent anomaliile sistemului comunist în care, printre altele, în Ateneul Român se țineau ședințe de partid; eleganța Marianeii Mihuț și a Velicăii Panduru, care a punctat absența nominalizării spectacolului *Boala familiei M*, în regia lui Radu Afrim, la celelalte categorii, în afară de scenografie. Dacă ar fi fost nominalizat, *Boala...*, un spectacol mult mai clasic decît *Omul-șerif* al lui Afrim, ar fi fost, cu siguranță, cîștigător, fiind pe gustul celui de-al doilea juriu. *Boala...* va avea în iunie zece reprezentații la Teatrul Odeon din Paris; umorul ludic al lui Gury Pascu; inițiativa lui Ion Caramitru de a oferi premiul pe care îl decernează în fiecare an lui Ștefan Lordache.

Ce m-a plictisit cel mai mult: discursul lui Sorin Oprescu.

Ce mi-aș dori să se îndeplinească în viitor: o regîndire a premiilor Galei în așa fel încît să existe mai multe premii pentru debutanți. Dacă avem deja o departajare masculin-feminin, secundar-principal la celelalte categorii, cred că ar fi necesar să se opteze pentru aceste diferențe și la debut; un premiu acordat școlilor de teatru, unui spectacol al absolvenților, unor creații actricești, regizorale sau scenografice.

PĂMÎNTUL DEODATĂ

Scara Rictus

În goana lor după marea corupție, românii au reușit să aresteze și fizica pămîntului. Urmărită general de mult timp pe la televiziunea lui Dan Diaconescu, încătușată adeseori de mame Omidă, ea a cedat definitiv simbăta trecută.

„Vizionarii” Hîncu și Istrate au meritul de a-și fi exersat mutre de oameni serioși. Corina Drăgotescu și producătorii de la Realitatea TV au reușit să transforme

totul într-o simplă hăhăială. De fapt, cele două ipostaze sînt tipice românului verde în situații de luptă cu mama natură: unii susțin aberații cu aerul unor conferențieri celebri, ceilalți se pun pe poante și pe scenarii schizoide.

Într-o țară unde școala nu oferă nici măcar o oră din programă pentru educația în caz de cutremur, cel mai ușor lucru e să provoci panică. Nu ai nevoie de nici

o centime din abilitățile lui Orson Welles, ca să-i faci pe mulți dintre români să stea în stradă toată noaptea, ca de Revelion. Mai grav e că nu ai nevoie, slab de înger și needucat fiind, să te uiți la OTV pentru a-ți lua lumea în cap.

OTV-ul se poate închide și mîine, pentru că Realitatea TV începe să-l ia pe nesimțite locul în zona televiziunilor-tabloid. În seara marelui cutremur de panică, doamna Drăgotescu a discutat cu invitații domniei sale despre cum reacționează animalele atunci cînd urmează să se zgîlție pămîntul. Așa am avut posibilitatea să aflăm,

prin valoroasa contribuție a unui telespectator, că „peștii din acvariu se mișcau haotic”. Adrian Păunescu a plusat cu o mică istorioară canină în care apăreau casa lui, doi schnautzeri uriași și o fetiță. Peste suprarrealista piesă TV nu s-a lăsat cortina pînă cînd doamna Corina nu a simțit nevoia să mărturisească unicitatea acestui eveniment: a simțit un cutremur cu Adrian Păunescu!

Degeaba a făcut Robert Turcescu, după momentul cu vestii comici ai micului ecran, o emisiune echilibrată, cu invitați serioși: munca lor a devenit perfect inutilă în

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

marea masă de imbecilități produse în seara zilei de simbăta. Ceea ce a urmat acelei seri nu a făcut decît să completeze tabloul de comedie absurdă: toată presa a scos de la naftalină subiectul „marelui cutremur”, de parcă acesta se produsese sau urma să vină tiptil, pe la o joi seara, la trecute fix. Este și asta o manieră de a induce panică: vorbim non-stop despre

cutremure, fără să le dăm oamenilor nici o informație utilă.

Pot Gheorghe Mărmureanu și alți oameni de știință să explice mult și bine populației că un mare cutremur e la fel de probabil astăzi ca descinderea unor OZN-uri pe peluza din fața Casei Albe: în țara mișturilor și a iraționalului, ei vor părea singurii saltimbanci.

FOTO: Marius Domic

BARRY GIFFORD A REVENIT ÎN ROMÂNIA DUPĂ VIZITA DIN 2003

Scenaristul lui David Lynch a căutat tatăl-fantomă la Institutul „Ana Aslan“

Într-o frumoasă zi de Sfîntul Gheorghe, am fost invitată – împreună cu Alexandra Olivotto de la „Cotidianul“ și cu Ștefan Dobroiu de la cinemagia.ro – pe platourile de filmare la *The Phantom Father/Tatăl fantomă*, lungmetraj realizat de Lucian Georgescu după un subiect al lui Barry Gifford. Prezența noastră la Institutul „Ana Aslan“ s-a datorat mai ales faptului că Barry Gifford era și el acolo, în calitate de actor. Lucian Georgescu l-a distribuit în rolul decanului de la Stanford University. *The Phantom Father* e un elogiu adus tatălui absent. Portretul lui Lucian Georgescu, regizorul de teatru George Georgescu, se află pe biroul din platoul de la „Ana Aslan“.

Iulia Blaga

Ce are Stanfordul cu „Ana Aslan“ și ce are scenaristul lui David Lynch cu Lucian Georgescu și cu România? Are și are. În 2003, Gifford a făcut prima vizită mioritică în calitate de invitat în juriul Festivalului Transilvania de la Cluj-Napoca. Pînă atunci, cunoscutul scriitor (născut în 1946) apucase să afle următoarele: că mama sa se trăgea dintr-o familie de englezi cu rădăcini irlandeze și că tatăl său (decedat cînd el avea 12 ani, la 48 de ani și „din cauze naturale“, spune el despre părintele care avusese legături cu lumea interlopă) venea dintr-o familie din Viena. Cum în Viena registrele sugerau că familia tatălui nu era originară din Austria, ci dintr-o provincie a fostului Imperiu Austro-Ungar, Barry Gifford a reușit să afle că, asemeni prietenului său din copilărie, Vinnie De Serrio (care a rămas cel mai bun prieten al său), e posibil ca și el să se tragă din Bucovina. Vinnie De Serrio, cu care Gifford a venit în 2003 în România și care l-a însoțit și acum (pe post de umbră-consilier de taină-sfătuitor-purtător de mătâni, după ce a fost călugăr budist, șofer al lui Dalai Lama și instalator la Berkeley, deși are pregătire de psiholog), a aflat cu doi ani înaintea lui Gifford că mama sa, al cărei nume de fată era Duda, se trăgea din Bucovina.

În 2003, cînd Barry Gifford a aterizat la TIFF, un anume Lucian Geor-

gescu, după ce a citit un interviu de-al lui într-un ziar românesc, i-a spus: „I will take you to Bucovina!“. Ce a urmat a fost o călătorie bizară, detectivistică și aiuritoare, care s-a încheiat la sinagoga din Siret, unde pe un perete pe care erau trecute numele celor care au contribuit la ridicarea ei, Barry Gifford a descoperit – și a fost un șoc – numele bunicului său, Salomon Stein. Întîlnirea cu spiritualitatea evreiască, cu care n-avusese deloc de-a face pentru că, după divorțul părinților săi, cînd avea cinci ani, fusese crescut de mama sa care era catolică, s-a făcut în același timp cu descoperirea Bucovinei, cu peisajele ei superbe, și a României fără București (din care nu văzuse decît aeroportul).

Nuvela *Almost Oriental* stă la baza filmului

Reîntors la San Francisco (unde e prieten de peste 30 de ani cu Andrei Codrescu, acesta avertizîndu-l, înainte de a pleca spre Europa, că o să descopere o țară aproape orientală), a scris volumul *The Phantom Father*, din care face parte *Almost Oriental*, nuvela care stă la baza filmului. În ea, un profesor de la Stanford University pleacă în Europa de Est pentru a-și descoperi rădăcinile. Scenariul a fost scris de Lucian Georgescu, filmul urma să fie produs tot de

el (prin firma sa, GAV), dar cel care trebuia să-l regizeze era Ovidiu Bose Paștina. Dispariția prematură a regizorului, în aprilie 2006, l-a făcut pe scenaristul care se exersase în publicitate 18 de ani, predase scenaristică, dar nu regizase nici un film să se decidă să ducă la capăt proiectul. Filmul cîștigase o finanțare de la CNC, avea și niște bani de la Programul MEDIA și alții de la cofinanțatori interni. A atras un coproducător german, pe Joachim von Vietinghoff, și tot un compozitor german pentru coloană sonoră, pe Johannes Malfatti (care se trage, de fapt, din familia Cantacuzino). În noiembrie trecut, filmul a fost turnat în proporție de 80% la Vatra Dornei, Cîmpulung Moldovenesc și Brăila, dar, pentru că venise iarna și se pierdea racordul, a trebuit să se aștepte primăvara.

Nu e vorbit în română

La Institutul „Ana Aslan“ s-a filmat în interioare. Petrecem acolo patru ore și ne bucurăm că reușim să ieșim din București pe o vreme așa frumoasă. În-

teriorul institutului, care a servit drept locație pentru atîtea filme și unde afișe scrise în rusă și candelabre de acum 40 de ani coexistă cu termopane incipiente, va fi în *The Phantom of Father* biroul decanului Universității Stanford, interpretat de Barry Gifford, la care vine eroul (Marcel Iureș) pentru a cere un an sabatic. Barry Gifford se jenează de noi, nu vrea să ne uităm în video asistat din camera vecină platoului, de aceea, atunci cînd filmează, ieșim pe terasă. Lucian Georgescu e gazdă bună. Își face timp să ne răspundă la toate întrebările, ni-i trimite pe rînd pe cei doi interpreți să stăm de vorbă și cu ei și insistă să luăm prînzul cu echipa. Nu e tocmai o coincidență: Marcel Iureș se grăbește să ajungă la Teatrul Odeon, unde are spectacol cu *Camera de hotel*, piesă scrisă chiar de Barry Gifford și regizată de Alexandru Dabija. „Va fi un film ciudat în peisajul nostru. Nici nu e vorbit în română“, spune Lucian Georgescu despre acest *road movie* pe care n-ar vrea să-l lanseze în România în acest an pentru a putea merge cu el la niște festivaluri ca să-l vîndă.

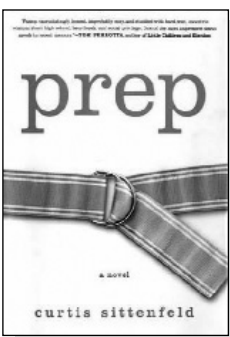
The Phantom Father
Scenarist, regizor și producător: Lucian Georgescu
După o idee de Barry Gifford
Imaginea: Liviu Marghidan
Montajul: Ioachim Stroe

Cu: Marcel Iureș, Mihaela Sârbu, Mihai Constantin, Valer Dellakeza, Mimi Brănescu

PREP DE ELIZABETH CURTIS SITTENFELD:

De veghe în lanul de secară în versiune feminină

CARTEA:

Fiara Lee, o adolescentă de paisprezece ani, este acceptată cu bursă la un liceu particular de prestigiu din statul Massachusetts. Plecarea la internatul școlii este doar începutul transmutării lui Lee dintr-un spațiu familiar într-o mini-societate – o machetă a societății americane – în care trebuie să (re)învețe cum să funcționeze. Incapacitatea de a se integra în noul mediu o transformă pe Lee într-o fină observatoare a detaliilor, de la cele de ordin social (relațiile cu cei din jur, ierarhiile impuse de situația financiară, rasă, aspectul fizic etc.), pînă la detaliile ce țin de propria evoluție. Cu o prefață semnată de Aurora Liiceanu, *Prep* apare în curînd în colecția „Biblioteca Polirom” a Editurii Polirom.

Traducere de Roxana Boboc și
Ana-Maria Lișman

– Fragment –

— Bună. Ei sînt părinții mei, și le-am aruncat o privire în urmă. Mamă, tată, v-o prezint pe Nancy Daley.

Mama a întins mîna.

— Îmi pare bine să te cunosc, Nancy.

Tata i-a strîns și el mîna.

Îmi bătea inima să-mi spargă pieptul – chestia era că, de fapt, nu mai vorbisem cu Nancy niciodată înainte. La propriu. Și o prezentasem doar pentru că nu știam ce altceva să fac; dintr-odată, cu părinții de față, protocolul de la Ault mi se părea absurd: adică puteai să trăiești ani de zile în aceeași comunitate restrînsă de oameni, cărora se întîmpla să le știi numele și micile secrete (într-a unșpea, Nancy se combinase cu Henry Thorpe, unul dintre elevii mari la vremea aceea, și erau în aripa cu clasele de muzică și, în timp ce se combinau ei acolo, Henry a deschis geamul de la clasă, s-a întins după niște zăpadă, a revenit cu mîinile pline înăuntru și i-a întins zăpada pe sîni) și chiar cu asemenea cunoștințe, puteai, cînd traversai campusul, să nu-i vorbești persoanei respective – mai mult, așa se presupunea că ar trebui să faci, dacă n-ai cunoscut-o personal – sau să nu-i zîmbești; probabil nici măcar să vă aruncați una alteia o privire. Cu siguranță, nici eu, nici Nancy n-am fi scos o vorbă dacă n-ar fi fost părinții noștri acolo. Și nu spun că această absurditate mi se părea jignitoare, din punct de vedere filosofic – era doar faptul că probabil li s-ar fi părut ciudat părinților mei și asta era cauza pentru care intrasem în panică. (Dar acum, serios, cui îi păsa de tot ce li s-ar fi părut sau nu părinților mei ciudat? De ce aș fi avut nevoie să-i conving pe ei de

una sau alta? Pe cei de la Ault voiam eu să-i conving.)

Mama dădea mîna cu părinții lui Nancy.

— Sînt Linda Fiara, am auzit-o spunînd.

Iar mama lui Nancy a răspuns:

— Birdie Daley.

Și acum era rîndul lui tata:

— De unde sînteți? întrebă el.

— Princeton, răspuse mama lui Nancy.

Avea pe ea o fustă mătăsoasă, de culoare cafenie, cu un model cu diverse forme șerpuitoare, încolăcite și un pulover asortat, tot cafeniu, iar domnul Daley era la costum. Propriii mei părinți erau îmbrăcați mai drăguț decît de obicei, simbăta, tata în pantaloni kaki și un sacou sport tot kaki (desigur, din moment ce nu făceau parte din același costum, combinația semăna cu un fel de *faux pas*) și mama avea o bluză roșie pe gît și un bluzon gri de catifea. La telefon îi explicasem mamei, cu șovăieli, că majoritatea părinților se îmbrăcau la patru ace; nu mă simțisem în stare să le cer așa ceva, dar mama înțelesese despre ce era vorba.

— Noi sîntem din South Bend, Indiana, zise tata. Abia am ajuns acum vreo oră și ceva și sîntem teribil de fericiți să fim aici.

Familia Daley a început să ridă sau, cel puțin, părinții lui Nancy au rîs; Nancy ne aruncă un zîmbet cam plouat.

— Și tu ești tot în clasa a unsprezecea? o întrebă mama.

Nancy dădu din cap:

— A douășpea.

— Vai, Doamne, spuse mama, de parcă elevii din ultimul an erau niște rarități, ca perlele negre sau broaștele de copac, o specie pe cale de dispariție.

— Hai să mergem, am zis eu tare. Ne vedem mai tîrziu.

Nu m-am uitat la Nancy și speram ca astfel să fi înțeles că, neuitîndu-mă la ea, consider acest schimb de politețuri ca fiind complet întîmplător și nu voi avea cine știe ce tentative de a vorbi cu ea mai încolo – că aș putea chiar, ca să repar greșala acestei transgresiuni, să-mi vîd de treaba mea și chiar să nu mai vorbesc cu ea niciodată.

— Sper să aveți un weekend plăcut, ne strigă din urmă domnul Daley.

Odată ajunși afară, mi-am dat seama că o țineam pe mama de mîneca bluzei ei roșii pe gît, trăgînd-o după mine. Mi-am lăsat mîna în jos, am aruncat o privire de ansamblu în jur și spre celelalte clădiri – era mai multă lume care se plimba pe acolo – și am simțit cum mă cuprinde groaza la gîndul turului complet ce avea să urmeze, ca să nu mai vorbim de tot restul weekendului. Urmău să plece după micul dejun, în dimineața următoare, adică după douăzeci și două de ore, și abia vreo zece dintre aceste ore aveau să le petreacă la motel. Deci mai rămîneau doispe ore. Dar douăsprezece ore mi se păreau infinite! Dacă am fi părăsit campusul, poate că ar fi fost altceva. Dacă am fi mers la Boston, de pildă – în Boston ne-am fi înțeles noi, am fi putut să vizităm acvariul, să ne plimbăm pe Freedom Trail⁴ sau să stăm într-un restaurant mîncînd supă-cremă de moluște; aș fi lăsat-o pe mama chiar să-mi facă o poză, fix acolo, la masă.

Dar eram la Ault; cel mai bine era să ne mișcăm mai departe, înspre următorul moment al zilei. În timp ce ne îndreptam spre dormitorul meu, mama mi-a zis:

— Și o s-o găsim acum pe Martha acolo?

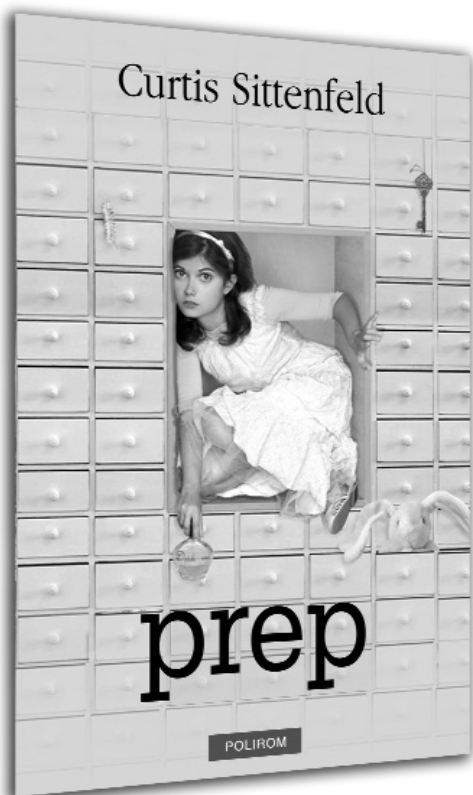
— Așa ar trebui.

— O să fie și părinții ei?

— Au venit de ieri, așa că acum probabil sînt la ei la hotel.

» Romanul a fost tradus în peste 30 de limbi, nominalizat la Orange Prize și aflat în curs de ecranizare, de către Paramount Pictures.

» Nouă publicații din Statele Unite, între care „The New York Times”, „The Washington Post” și „The Chicago Tribune”, au inclus romanul *Prep* în Topul Celor Mai Bune Zece Cărți ale anului 2005.

» <http://www.suplimentulpolirom.ro/>

Suplimentul DE CULTURĂ

Saptaminal de opinii și informații privind fenomenul cultural, realizat de Editura Polirom în colaborare cu Ziarul de Jasi

EXCLUSIV ONLINE:
Știrile SDC

Zilnic, cele mai proaspete știri din cultură

— Unde stau?

Am ezitat un moment:

— Nu știu.

— Tatăl Marthei e doctor, nu-i așa?

— Nu. E avocat.

— Și eu de ce mi-aduceam aminte că e doctor?

— Nu știu...

Asta era, din nou, o minciună. Așa își aducea aminte pentru că tatăl lui Dede era doctor.

— Să nu uiți cumva să ne faci cunoștință cu mama și tatăl Marthei la prânz. Vreau să le mulțumesc că au fost atât de drăguți cu tine.

N-am răspuns. Toate întrebările astea, micile ei eforturi – nu știa că celor din lumea asta răsăriteană nici că putea să le pese mai puțin? Să fii drăguț doar de dragul de a fi drăguț nu era o virtute pentru ei. Îmi aminteam că vorbisem cu ea despre asta, odată, în timpul vacanței de Crăciun, cu un an în urmă. Stăteam la masa din bucătărie citind ziarul și ea era în picioare la chiuveță, cu mânușile galbene de cauciuc puse, spălând niște cratițe. Voia să știe, era adevărat că oamenii din Massachusetts nu erau chiar așa prietenoși cum erau cei de la noi, de acasă? I-am zis că e vorba de o prejudecată mai degrabă, dar, ca în toate prejudecățile, era și ceva adevăr la mijloc (această frază o auzisem de curînd, cuvînt cu cuvînt, la unul dintre elevii mei mari, un tip care era șeful grupului de dezbatere, rostită la o cină oficială, cînd fuseserăm amîndoi repartizați la aceeași masă). Apoi am zis că nu mă deranjează prea tare lipsa asta de prietenie, că te cam obișnuiești cu ea. La vremea aceea, un asemenea subiect mă făcuse să simt că sînt matură, isteată, pentru că vorbeam cu mama nu despre cum familia Martzer își zugrăvisse în sfîrșit casa sau despre cum ar arăta Bree Nielsen dacă s-ar îngrișa, în special la față – nu, gata cu pălăvrăgeala, acum puteam discuta despre o idee, despre un *concept*. Îndreptîndu-ne către cămin, mă întrebam dacă mama își mai aducea oare aminte de conversația noastră.

Am bătut la ușa camerei pe care o împărțeam eu și Martha, nu care cumva să dăm peste ea schimbîndu-se.

— Intră, a strigat ea, dar înainte să apuc să învîrt mînerul de la ușă, mama a făcut un pas în față și și-a lăsat ochelarii în jos pe virful nasului ca să se uite pe deasupra lor la fotografiile lipite de ușa noastră.

Mi-a arătat atingînd cu degetul o fotografie în care Martha și cu mine stăteam una lingă alta într-o piscină, ținîndu-ne de margine, astfel încît nu ni se vedeau decît brațele, umerii și capetele ude.

— Și asta unde a fost făcută?

— Acasă la Martha.

— Cînd ai fost acolo? Pare suficient de cald cit să fi putut înota.

— Chiar înainte să înceapă anul școlar.

— Ți-a fost costumul tău, ăla cu dungii, nu-i așa?

— Împrumutasem unul de la Martha.

— Da, mi-am dat seama că nu prea seamănă cu costumul în dungii, dar...

— Puteți intra, strigă Martha din nou de după ușă, iar eu am strigat înapoi:

— Numai două secunde. M-am uitat la mama. Alte întrebări?

AUTOAREA:

Elizabeth Curtis Sittenfeld s-a născut în 1975, în Cincinnati, Ohio, a studiat la Stanford University, unde a urmat cursuri de *Creative Writing*, și treptat a intrat în raza de atenție a unor reviste literare, cîștigînd diverse premii pentru ficțiune. A făcut carieră în jurnalism, scriind pentru apariții de prestigiu, precum „People Weekly”, „The New York Times” sau „The Washington Post”. O prezentă inedită în literatura americană contemporană, a captat atenția criticii prin romanul ei de debut, *Prep*, ales de către „New York Times” printre titlurile din topul Celor Mai Bune Zece Cărți ale anului 2005. Aceeași carte îi aduce lui Curtis nominalizarea la Premiul Orange pentru Ficțiune din Marea Britanie și atrage după sine semnarea unui contract cu studiourile de filmare Paramount Pictures. În vara anului 2006, Curtis Sittenfeld publică un al doilea roman de succes, *Man of My Dreams* (*Bărbatul viselor mele*), care, alături de *Prep*, este tradus în peste treizeci de limbi. Comparată de critica literară cu Sylvia Plath și J.D. Salinger, Curtis reușește să se distingă ca autor complet, formîndu-și propria

semnătură în proza americană. Cel mai recent roman al ei, *American Wife* (*O soție americană*, în pregătire la Editura Polirom), apărut în 2008, are ca personaj principal o primă doamnă a Americii, care din clipa în care soțul ei devine președinte (republican, în opoziție cu propriile ei vederi democratice) este pusă într-o poziție la care nu s-ar fi gândit să aspire – una de putere, influență, privilegii și responsabilitate. Este considerat unul dintre cele mai îndrăznețe, documentate și subtile romane ale vremii.

Nici măcar nu încercasem să fiu sarcastică, nu cu adevărat, dar cînd i s-au mărit ochii, mi-am dat seama că am rănit-o.

— Trebuie să fie frumos să ai piscină, spuse tata.

O spusese în același fel în care a zis și că nu l-ar deranja să cunoască un senator și am simțit cum voga senzație de iritare pe care mi-o provoca înfloreste, transformîndu-se în furie autentică.

Am deschis ușa. Martha stătea pe canapea, împăturind lenjeria și așezînd-o pe geamantanul pe care îl foloseam ca masă; cînd am intrat în cameră, s-a ridicat în picioare. Cu părinții încă în spatele meu, mi-am umflat nările și am dat ochii peste cap. Martha a zîmbit observîndu-mi expresia, apoi imediat și-a prelungit zîmbetul, pentru a le face plăcere părinților mei, și a înaintat cîtiva pași înspre noi cu mîna întinsă.

— Îmi pare bine să vă întîlnesc, în sfîrșit, a zis ea.

Le-a strîns mîinile și i-a întrebat cum a fost drumul cu mașina și ce impresie le-a lăsat Ault-ul din cîte văzuseră pînă atunci.

— E atît de drăguț, a spus mama.

Martha a dat din cap.

— Uneori, cînd ies la cîte o plimbare, aproape că mă ciupește singură, căci nu-mi vine să cred că mi-e dat să fiu într-un loc atît de frumos.

Era adevărat? Și eu mă simțeam la fel, dar Martha era mai obișnuită cu sofisticările decît mine. Poate că voia doar să fie politicoasă – politicoasă din tot sufletul, nu doar de o minimă politețe, ca Nancy Daley.

— Martha, Lee ne-a povestit că ai fost aleasă în comitetul disciplinar, a zis mama. Trebuie să fie o onoare!

— Mulțumesc, zise Martha, iar eu am adăugat:

— N-a fost aleasă, a fost numită de director.

— Asta am vrut și eu să spun, zise mama. Cred că e minunat. Tatăl tău probabil că e foarte mîndru.

Pentru cîteva secunde, nimeni nu scoase o vorbă.

— N-a fost și el la Ault? continuă mama, dar vocea i se subțiasse de îndoielă. Credeam...

— Ba da, chiar a fost, spuse Martha.

Cum de știa mama de una ca asta, oare cînd îi povestisem? Și de ce simțea nevoia să aducă asta în discuție? Deci de aici aveam eu talentul de a stoca informații despre alți oameni, deși, cel puțin, nu mă apucam să așvîrl informațiile în fața lor.

— Dar e destul de amuzant, de fapt, continuă Martha, pentru că tata n-a trăit chiar cea mai minunată perioadă a vieții lui aici. Asta s-a întîmplat pe vremea cînd liceul era încă unul doar pentru băieți și bănuiesc că a avut parte de multe farse și necăjeală. Cînd a venit momentul să aplic și eu la o școală cu internat, mi-a zis ceva de genul: poți să te duci absolut oriunde, numai nu la Ault. Și, bineînțeles, fix Ault a fost locul care mi-a plăcut cel mai mult.

— Sînt bucuros să aflu că Flea nu e singura care n-ascultă de părinți, zise tata.

Martha izbucni în rîs.

— Flea? repetă ea. Pe asta nu mi-ai spus-o! Iar tatălui meu i-a răspuns: Cu greu pot să mi-o imaginez pe Lee fiind neascultătoare.

— Ei, atunci se cheamă că n-ai prea multă imaginație, Martha.

La asta, Martha a început să ridă de-a binelea. Mi se părea aproape și mai nasol ca Martha să-i placă într-adevăr pe ai mei, decît să nu-i placă. Dacă îi plăcea, apoi tot restul weekendului, de cîte ori ne nimeream cu toții la un loc, m-aș fi așteptat să se ducă pe apa simbetei buna impresie pe care și-o făcuse despre ei.

NOTE

1. **Calea Libertății** — un bulevard care traversează centrul Bostonului, ducînd înspre șaisprezece situri istorice semnificative; de asemenea, face parte din **Parcul Istoric National din Boston** (n.tr.).
2. **Joc de cuvinte** — numele personajului este Lee, iar *flea* se pronunță la fel, cu excepția f-ului de la început, și înseamnă „purice” (n.tr.).

Mihai GAINUȘĂ

Povestiri mortale

Lansare de carte

Sîmbătă, 9 mai, ora 15:00, la Sala Polivalentă, standul de lansări al Tîrgului de carte „Librex”
Participă: autorul, Șerban Huidu și George Onofrei.

Întîlnire cu studenții de la Jurnalism

Vineri, 8 mai, ora 17:30, în Aula Magna a Universității „Alexandru Ioan Cuza” Discuție pe tema: „Divertimentul de televiziune în România secolului XXI”

La ambele evenimente va fi prezentă echipa „Cronici Cărolașilor”: Dezbrăscalu’, Hrubaru, Puștiu’, Mistreju’, Toni și Bebelușele Oana și Delia.

POLIROM A.S.J. ASOCIATA PUBLICEI DE JURNALISM

SCRIITORUL AUGUSTIN BUZURA:

„Nu te iartă nimeni pentru ce n-ai fost în măsură să f

Interviu realizat
de George Onofrei

Romanul dvs. recent, Raport asupra singurătății, s-a vîndut într-un timp foarte scurt, avînd în vedere ritmul cu care se vinde în general romanul românesc. Puneți acest lucru pe seama carierei de scriitor pe care v-ați construit-o cu minuțiozitate sau pe o normalizare a pieței de carte?

Cred că e vorba și de una, și de alta. Ce pot să vă spun este că și celelalte două cărți – apărute, spre bucuria mea, tot la Editura Polirom – s-au epuizat. S-au epuizat și cărți care erau la ediția a cincea sau a șasea, așa că, pe de o parte, înclin să cred că are loc o normalizare a gustului, iar pe de altă parte, contează probabil și trecutul meu literar.

Asta înseamnă că o carte cu numele dvs. vinde în mod cert.

Nu am nici o îndoială. Fapt dovedit cu romanele care au cunoscut cele mai multe ediții. Nu-mi stau prea mult cărțile prin librării.

Spuneți, de asemenea, că sperați ca aceasta să fie cartea cea mai bună pe care ați scris-o pînă acum.

Întotdeauna cartea pe care urmează să o scrii este cea mai bună. Nu știu dacă aceasta, despre care vorbim, este cea mai bună, dar sper totuși că va rămîne printre cele două-trei de vîrf. Romane dintre care nu ar putea lipsi *Recviem pentru nebuni și bestii*. Eu aș îndrăzni să cred acum că este cea mai bună pentru că nu am scris-o, ca pe aproape toate celelalte, în anii prerevoluționari, tensionat și cu

gîndul la cititor – adică să fiu util, să strig ce era de strigat, să spun adevărul despre cum se trăia în acea perioadă –, ci am scris-o pur și simplu din plăcerea de a face literatură, în ideea că vine un moment în viața fiecărui om, cînd el trebuie să spună exact ce simte, ce crede despre sine, despre lume, despre toate împrejurările prin care a trecut.

Avînd în vedere că personajele dvs. trec dintr-o carte în alta, priviți fiecare carte ca pe o șansă pe care o dați în plus anumitor personaje?

Ați observat foarte bine. Întotdeauna am avut cîteva personaje pe care le-am reluat, pe care am încercat să le fac cît mai omenești, adică să le dau viață – cu date biografice, psihologice pe care le au oamenii, pentru ca să se poată descurca în lume. Am văzut în ele niște ființe vii, capabile să traverseze veacul așa cum am reușit să îl traversez și eu. Am, așadar, unele personaje despre care cred că numai la această vîrstă mi-au reușit.

Pe lîngă cronicile firești ale cărții, am găsit o întregă serie de referințe pe bloguri. Nu știu cum vă raportați dvs. la mediul electronic, cert este că foarte mulți bloggeri v-au recomandat cartea și au comentat-o. Ați ajuns chiar să fiți recomandat pe blogul lui Adrian Năstase. Ce părere aveți despre acest tip de promovare care vi se face pe Internet?

În primul rînd, mă bucur foarte mult. Nu am scris romanul acesta de dragul de a fi prezent cu încă o carte pe mesele sau în rafturile librăriilor. L-am scris dintr-o nevoie cumplită de a spune ce cred despre viața în care trăim. Mulți dintre cei care m-au pomenit sau mă pomenesc pe bloguri, printre care și Adrian Năstase – un foarte fin cititor! – m-au citit și înainte de *Revoluție*. S-a întîmplat, de exemplu, ca istoria recentă să ne apropie într-un anume fel pe Adrian Năstase și pe mine. La un moment dat, dumnealui era prim-ministru, iar eu eram președintele Fundației Culturale Române și deseori îi ceream sprijinul ca slujbaş al patriei. În același timp însă, nu pierdeam ocazia să discutăm și literatură, neuitînd nici o secundă că sîntem și intelectuali. Iar Adrian Năstase este un intelectual adevărat.

Dincolo de aceasta însă, mediul electronic vă aduce un public tînăr pe care poate prin promovare obișnuită nu ați fi ajuns să-l aveți.

Acesta este lucrul care mă bucură cel mai mult, și nu mă refer doar la ceea ce se scrie despre mine sau despre cărțile mele pe bloguri, ci și la lucrările de licență despre care aflu deseori că se fac la diferite universități din țară. Cît despre tineri..., cred că, în ciuda vîrstei, sînt la fel de

» „Poți să scrii și sub bombe, în orice condiții, totul este să te simți pe o poziție morală și intelectuală corectă. Pentru că nouă, celor din România, nu ne-a fost dat să trăim într-o lume... ușoară.”

tînăr ca și ei sau, în orice caz, mă simt mai aproape de vîrsta lor decît de a mea. Încerc să îi înțeleg și să îi ajung cumva din urmă, pentru că ei gîndesc rapid, sînt exclusiviști în multe privințe. Încerc măcar să am aceeași tinerete spirituală ca și ei.

Tot pe Internet se găsește „opera lui Augustin Buzura, structurată pe referate și comentarii”. Sînteți în manuale și supus receptării școlare. Vă simțiți în largul dvs. ca autor de manual?

Nu e prea comod să fii material didactic; totuși, faptul este de natură să mă entuziasmeze cel puțin pentru două amănunte, așa zice firești: nu îmi mint cititorii, nu îi trișez din punct de vedere artistic, socio-politic și cultural; în același timp, simt pulsul vremii, știu ce se scrie în lume la ora asta, știu care sînt tendințele și am sentimentul că atît eu, cît și cititorii mei sîntem pe drumul cel mai bun cu putință. Mai mult, spre deosebire de unii critici, cititorii aceștia nu au dificultăți în a-mi înțelege romanele, nu le par complicate sau greoaie și, ciudat, nici nu simt nevoia să le citească pe sîrite.

Ați vorbit în multe interviuri despre felul în care obișnuți să scrieți. Nu vă așezați la masa de scris decît în momentul în care aveți toate detaliile și personajele fixate în minte, apoi doar le vizitați, le verificați starea de sănătate. Nu ați fost niciodată în timpul scriiturii tentat să schimbați cursul evenimentelor, să renunțați la personaje? Nu vă permiteți ca scriitorul să improvizeze?

Personajele mele împrumută multe fețe și detalii pînă în clipa în care ajung să-și capete înfățișarea definitivă. Improvizez, desigur, adeseori, dar improvizația are loc în limitele structurii psihologice dinainte stabilite. Adică se întîmplă ca un detaliu nou, o întîmplare neobișnuită să îmi apară brusc în minte, dar ele vin să li se adauge personajului sau situației despre care scriu. Nu sînt în afara ei, iar dacă se întîmplă asta, le păstrez pentru alte romane, pentru că un personaj se contruiește în timp, în fiecare zi adaugi cîte ceva, elimini cîte ceva, finisezi în funcție de subiectul ales.

Avem destui scriitori contemporani care se declară răvășiți de viața cotidiană din România, care îi împiedică să își scrie opera aici, și atunci apelează la

burse în străinătate. Cum priviți acest tip de reacție?

Eu urmez un program pe care mi l-am făcut cu foarte mulți ani în urmă. Zic cu foarte mulți, pentru că am debutat în '60, prin urmare s-au adunat aproape 50 de ani de literatură. Din momentul în care am conștientizat ce înseamnă răspunderea pentru fiecare cuvînt, rareori m-am abătut de la acest drum. Vreau să spun că romanul are cam aceleași subiecte de cînd lumea, structurile psihice sînt asemănătoare, iar mie mi-a plăcut să merg pe drumul meu, să concurez doar cu mine însumi și cu propriile mele rezerve psihice, să îmi exploatez neputințele, bucuriile, înfrîngerile, tot ce se poate face, ca să spun așa, ca literatura să fie cît mai adevărată. Și mai știu cîteva lucruri. Foarte simple: pentru ce nu ai făcut, nu ai putut să faci, n-ai fost în măsură să faci nu te iartă nimeni.

Atunci nu poate fi de vină țara pentru că nu ai chef să scrii.

Pe aici, pe la noi, am mai spus-o, avem mai multe genii decît cărți bune și nu țara poartă vina pentru nerealizările acestora, ci talentul precar și cultura superficială. I se pot reproșa multe acestei țări, am făcut-o eu însumi de nenămărate ori, dar dintr-o perspectivă care înseamnă foarte multă dragoste și foarte multă dorință de mai bine. Nu cred și nu voi crede niciodată că îți trebuie condiții speciale să scrii. Noi, cei din generația mea, care ne-am bătut pentru fiecare cuvînt cu cenzura, pentru fiecare virgulă, pentru a lărgi cît mai mult ochiurile plasei în care eram – ca să citez un mare poet rus –, am scris, am făcut atît cît ne-a ajutat puterea. Cei care cred că se poate scrie numai în condiții de laborator, ori în alte spații sau peisaje, mă îndoiesc că sînt cu adevărat scriitori. Sau, mă rog, fiecare scriitor are o distanță a lui pe care poate alerga; unii sînt maratonisti, alții sînt semifonduști, iar cei mai mulți, „oaste de strînsură” menită să crească numărul diferitelor găști politico-literare. Pentru că numai păsările mărunte trăiesc în stoluri. Dar trebuie să luăm cunoștință de existența lor.

Prin urmare, chef de a scrie al unui scriitor nu ține de liniștea unui castel îndepărtat, ci de propria sa liniște.

Asta mi se pare o treabă de primitivism intelectual și de primitivism în înțelegerea literaturii, a rostului, a orizontului ei. Poți să scrii și sub bombe, în orice condiții, totul este să te simți pe o poziție morală

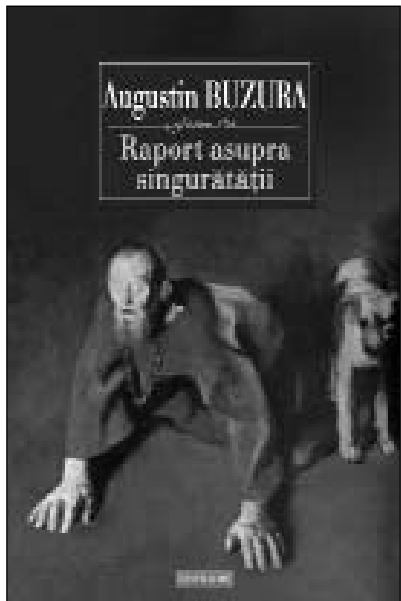
și intelectuală corectă. Pentru că nouă, celor din România, nu ne-a fost dat să trăim într-o lume... ușoară. Uneori era aproape insuportabil ce ne rezerva istoria. Așa că nu cred în aceste condiții de laborator. Se poate și așa, dar nu prea mor de admirație pentru asemenea specimene. Nici pentru cărțile lor.

Vorbeați, la un moment dat, de faptul că ajungem să ne cunoaștem realitatea cel mai adesea la un nivel foarte superficial: fie din anecdote, fie de cele mai multe ori de la teledocumentare. Ce elemente ar trebui să constituie suma unei realități privite corect?

Părerea mea este că ajungi să înțelegi pe ce lume trăiești abia după ce îți cunoști cu adevărat trecutul, după ce îți conștientizezi defectele și calitățile și devii apt să gîndești și să realizezi proiecte pentru tine și pentru cei din grupul social în care trăiești... Că numai privind cu luciditate în urmă și în jurul tău poți merge mai departe. Cred cu încăpăținare că, atunci cînd mai mulți oameni vor gîndi un lucru, cînd vor dori cu adevărat să înfăptuiască în fine ceva, se va produce o schimbare în bine, se va întîmpla o minune pentru România. La noi, în momentul de față este o tristețe fără margini pentru că marile valori au fost bagatelizate, istoria noastră a fost bagatelizată, auzim mereu de la ultimul cretin pînă la cei mai deștepti spunînd: „Așa e în România. Numai la noi se poate întîmpla așa ceva”. Și parcă îți piere orice chef.

Dvs. ați pledat pentru o înțelegere a lumii pe de-a-ntregul, nu fragmentar. Pare însă că trăim pe fragmente și avem senzația că uităm foarte repede mîine evenimentele care astăzi ni s-au părut epocale. Există niște realități ale ultimilor ani care ne-ar putea da corecții în viitor, care ne-ar putea ajuta să privim mai lucid traiul de azi?

E foarte simplu. Trebuie să vezi cum au reușit să obțină ceea ce au acum alte țări, care ne-au depășit din punct de vedere economic, cultural. Nu trebuie să mai inventezi instituții, nu trebuie să mai inventezi nimic, pentru că toate există. Pe de altă parte, trebuie să vedem cum am reușit noi, românii, în perioadele noastre de vîrf, ce am făcut atunci, pentru că au fost niște momente uluitoare în confruntarea noastră cu istoria. Vă gîndiți, de pildă, că Marea Unire din 1918 a fost pregătită cu zeci de ani înainte? Cînd am obținut ceva, ne-am pregătit, am gîndit și studiat cu grijă. Nu trebuie lăsat ca totul să fie murdărit de politică, cum se întîmplă azi. Au existat o seamă de realizări și în cultura, evenimente importante în ultimii 20 de ani, dar toate au rămas undeva în umbra politicii. Ne-am lăsat, din păcate,

ru faci“

tirîți de televiziuni în lumea subculturală.

Ce nu apare la televizor nu există.

Gîndiți-vă numai că te vede cineva la televizor în treacăt și îți spune apoi pe stradă: „Te-am văzut acolo și acolo“. Cîștigi pe loc imagine, credibilitate, respect. Așa se face că avem acum o puternică telesubcultură, ceea ce mi se pare foarte de trist. M-a îngrozit, de exemplu, un sondaj din care reieșea că 19% din populația țării noastre dragi nu știa cine este Eminescu, chiar dacă imaginea lui circulă, ca să spun așa, pe hîrțile de un leu. În schimb, dacă apari la televizor, devii imediat vedetă, telescriitor, telegînditor, telesportiv.

Apropo de sondaje, îngrijorător este cînd vezi cîți dintre cei intervievați i-au citit pe Eminescu sau pe Shakespeare, de exemplu.

Acesta este un alt capitol foarte trist. Sigur că astăzi oferta este aiuritoare, că tentațiile sînt mari, că legătura cu lumea se poate face prin multe mijloace, dar tocmai de aceea cred că cititul, școala și sănătatea trebuie să ne preocupe mult mai mult. Am văzut cît de prost sînt plătiți profesorii și medicii – de-a dreptul revoltător! Ce cultură să aștepti de la niște oameni fără cultură? Cum poți să le ceri să apere cultura unor oameni care nu știu nici cum și-au luat diploma? Aici este problema, să punem accentele cum trebuie... Cîtă vreme învățămîntul este la pămînt, cîtă vreme poți obține o diplomă contra-cost în euro, vă dați seama...

Dacă Nichita Stănescu și Marin Sorescu ar fi trăit mai mult, ar fi putut lua Nobelul

Vizita la București a fostului președinte al Comitetului Premiului Nobel pentru Literatură v-a pricinuit și o mare dezamăgire: au lipsit din sală tocmai scriitorii. Asta v-a dus cu gîndul la o autoizolare a literaturii noastre. Cum explicați acest paradox: ne dorim foarte mult să fim în centrul Europei, dar atunci cînd Europa vine la noi acasă nu dorim să o cunoaștem?

Ați răspuns dvs. la întrebare. Ce pot să adaug este că la noi se dau de dimineața pînă seara premii Nobel fără ca nimeni să-i cunoască de fapt pe cei din Comitetul Nobel, fără să știe care sînt direcțiile Academiei suedeze, fără să știe care este pulsul lumii în clipa de față. Pe de altă parte, nu toți cei care au primit Premiul Nobel sînt valori de nedepășit.

Este un premiu politic în egală măsură.

Pe Kjell Espmark, pe care îl știu atît de bine, l-am invitat în România după ce i-am publicat patru cărți: trei la Editura Institutului Cultural Român și una în mediul pri-

vat. Ca om și ca scriitor, are vechi slăbiciuni pentru România. Mi-a mărturisit că doi dintre scriitorii români, dacă ar fi avut șansa să trăiască mai mult, ar fi putut aspira la Premiul Nobel: Nichita Stănescu și Marin Sorescu. În Aula Academiei, unde Kjell Espmark a ținut o conferință tocmai pe tema dificultăților întîmpinate în acordarea premiilor Nobel, erau prezenți doar trei scriitori, restul dintre cei ce se îndeletnicesc zi de zi cu împărțirea premiilor Nobel lipseau. Nu au fost mai mulți nici în rîndurile publicului numeros care a participat la lansarea cărții scriitorului suedez, *Călătoria lui Voltaire*, la Librăria Cărturești. Personal, sînt onorat că Kjell Espmark este prezent cu regularitate în paginile „Culturii“. Este, din octombrie 2006, invitatul colegei mele, Angela Martin, la rubrica „Accent. O întrebare pentru Kjell Espmark“. Cei doi poartă un dialog interesant pe teme culturale și literare, în care abundă, evident, referirile la experiențele suedeze și românești. În curînd, acest dialog va fi publicat în volum.

„Am fost insultat, calomniat de parcă eu aș fi creat Partidul Comunist Român“

Credeți în acel tip de scriitor care nu trăiește decît prin și pentru opera sa, care refuză contactul cu exteriorul, refuză orice angajament social, administrativ chiar? Dumneavoastră sînteți contrariul.

Înainte mi se părea corect să spun ceea ce credeam, chiar dacă acest curaj mă costa privațiuni sau spaime, neliniști pe care uneori abia le-am putut duce. Pe de altă parte, ești ființă socială și ești obligat față de comunitatea ta, dacă vezi mai bine decît semenii tăi, să spui ce se întîmplă. Fie că e bine, fie că e rău, trebuie să fii pe baricadă. Dacă știi să faci un lucru, de ce să nu îl faci? Trebuie să-l faci! Să vă dau un exemplu: în '90, cînd am înființat Fundația Culturală Română, am fost insultat, atacat, acuzat, calomniat de parcă eu aș fi creat Partidul Comunist Român și Securitatea. Mi s-a părut însă corect să mă dedic construirii acelei instituții, cu atît mai mult cu cît aveam relații în lume la vremea respectivă, aveam oameni care să mă sprijine, așa că am mers înainte și mi-am văzut de treabă. Nu mi-e rușine cu ce am făcut: o instituție culturală de prestigiu.

Este adevărat că munca dvs. în administrația culturală v-a adus foarte mulți dușmani de-a lungul timpului, ați fost acuzat că nu ați reușit să dați Institutului Cultural Român o formă dinamică, reprezentativă la nivel internațional. Cum priviți acum aceste acuze, la destui ani distanță de cînd nu mai sînteți în fruntea Fundației Culturale Române și a Institutului Cultural Român?

Se știe că de acuzat e ușor să acuzi, mai greu e să ridici o instituție, să coagulezi un mediu de cultură și să formezi profesioniști în domeniul administrației culturale. Am reușit toate aceste lucruri creînd în 1990 Fundația Culturală Română, o instituție similară, inclusiv sub aspectul dinamicii, cu altele, de mare tradiție, din multe țări ale lumii. A fost o instituție apreciată, de asemenea, pentru vocația ei diplomatică. După 14 ani de funcționare, împreună cu echipa mea am reorganizat pe structura Fundației, amplă, dar flexibilă, Institutul Cultural Român. De fapt, pînă și cei care continuă să mă acuze – unii dintre ei au fost colaboratori apropiați ai Fundației, alții s-au format ca jurnaliști în redacțiile publicațiilor apărute sub patronajul ei – știu prea bine de ce trebuia să fiu înlocuit în funcție: pentru ca Institutul Cultural Român să fie aruncat în lupta politică în sprijinul președintelui Băsescu. O precizare se cuvine să mai fac, referitoare la bugetul maxim pe care l-am primit

Institutul pînă la plecarea mea: 16 miliarde de lei vechi, în comparație cu cele 500 de miliarde (adică de 40 de ori mai mult) de care dispune actuala conducere. Or, cu 16 miliarde să stabilești și să dezvolți relații cu cele mai importante instituții culturale din lume, să organizezi adevărate evenimente românești în cele mai importante capitale nu era chiar la îndemîna oricui. La Fundație ne vizitau sau participau la anumite conferințe sau simpozioane, în calitate de oameni de cultură, chiar șefi de state, diplomați, iar relațiile acestea au fost de natură să stimuleze cooperarea României cu alte țări în plan cultural. În Statele Unite, în 1999, cînd Fundația Culturală Română a reprezentat România la Folklife Festival, toată participarea ne-a costat 1.200.000 de dolari, din care statul ne-a dat 336.000 de dolari în ultima clipă, restul i-am obținut din donații. Dar beneficiul de imagine a fost uriaș. Sigur, nu a fost ușor. Am tipărit atunci și o mulțime de cărți în limba engleză, plecînd de la ideea că atît tradiția, cît și literatura sau gîndirea noastră contemporană trebuiau cunoscute. Aveam, în orice caz, o cu totul altă atitudine sau mentalitate în ceea ce privește reprezentarea culturii și a civilizației românești și o mare implicare sufletească. Deși lucram într-un moment în care toți cei care sînt avantați astăzi erau avantați și atunci. De obicei, era mai ușor pentru ei să obțină ce doreau decît pentru noi, care stăteam pe la uși și eram tratați de multe ori sub orice critică.

Pasiunea cu care vorbiți în continuare despre aceste lucruri îmi aduce aminte de editorialele dvs. din revista „Cultura“ și constat că după atîția ani încă mai aveți răbdare să disecați realitatea românească, una care adeseori v-a dezamăgit foarte mult. Ce anume vă ține atît de treaz interesul pentru actualitatea românească?

Cele mai importante lucruri pe care le-au descoperit gerontologii sînt munca pînă la epuizare și proiectele cît mai îndepărtate. Nu mă pot preda nici în fața vîrstei, nici în fața diverselor maladii. Cred că dacă voi muri vreodată, voi muri scriind la computer... Mă simt în formă și tînăr. Trecut, dacă vreți, într-o altă dimensiune intelectuală. Am cunoscut oameni din vîrfurile cercetării științifice, literare, oameni care au răspuns de mari comunități umane și am ajuns la concluzia că i-am înțeles, că știu în ce direcție merge lumea... și din clipa asta mă simt foarte liniștit.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Tîndăleli de primăvară

Ce bine! Ce bine! Ba sărbătorile și scurtele vacanțe de la facultate, ba o scutire (motivată) m-au lăsat mai bine de două săptămîni la vatră, fără rubrică în „Supliment”. Poate că, odată cu mine, au răsuflet ușurați și alții, deși n-aș spune că e mare corvoadă scrisul celor 3.500 de semne, nici că mulții/puținii cititori și-ar cocoșa mințile de încordare dînd cu ochii de ele. Și totuși, trebuie să recunosc că mă încercă un soi de neliniște în fiecare miercuri seara, cînd știu că o să mă trezesc joi dimineața foarte devreme, că preț de vreo cinci-șase ore o să stau încordată ca un arc la calculator și-o să aștept cu groază telefoanele lui George Onofrei. Tocmai de aceea zic că mi-au prins bine vreo zece zile de tîndăleală dulce, la capătul cărora am descoperit că sînt mai odihnită decît dac-aș fi fost în Caraibe. La întrebarea despre cum mi-am omorît totuși atîta timp, aș răspunde că, după multă vreme, am reușit în fine să fac doar ce mi-a plăcut, pe îndelete, fără fugăreli, fără brînci în coaste. Acolo, în tihna molcomă a fiecărei zile, s-a pitulat o nesfîrșită stare de bine, împănată cu felii grăcioase de bucurie.

Acum parcă îmi pare rău că nu bîntui și eu pe-un blog sau face-book sau că nu twitteresc (ca să-mi țin mai bine evidența trăirilor), dar mă bazez pe o agendă mică în chip de jurnal, așa că pot reconstitui absolut tot ce-am făcut. Întîi și-ntîi, evident că am citit și am scris, dar numai ce, cît și cum mi-a plăcut. Am priticit cu Alina lui Gheo în chip de redactoriță volumașul care stă să-mi apară, *Prozac. 101 pastile pentru bucurie* (mulțumesc, Biju, pentru subtitlu!), am scris două pagini despre ce mîncă amazoanele și încă vreo 10 despre ce fac ele cu bărbații, am greblat, semănat, plantat flori în grădină, am gătit împreună cu mama un mieluț, am dat și-am primit puzderie de cadouri, am fost în vizite, la restaurant, la cofetărie și

la film. Dar cel mai mult am umblat de mi-au ieșit ochii, singură sau însoțită, prin Timișoara și împrejurimi.

Așa că am pornit la drum să-mi re-re-descopăr orașul, prin cartiere mărginașe unde n-am mai ajuns de mulți ani sau prin cotloane bine ascunse din plin centru. Începutul l-am făcut cu Gheo și Alina, alături de care am luat la trap cartierul Mehala, viitorul Beverly Hills de pe Bega. Nici nu le-a venit să creadă cînd le-am povestit cum, pionieri, veneam aici ca la țară pe la începutul anilor 60, cu clasa și tova, ca să vizităm ceapeul, dar și semeteul fruntaș. A urmat apoi cartierul Fabric, cu uzina de apă și străzile dimprejur, pe care l-am redescoperit cot la cot cu Delia și-am rămas amîndouă cu gurile căscate, vîzînd ce minune de parc uriaș a amenajat primăria pe malul Begăi. Nu tu guoiaie, pungii, peturi, ciîni lihniți și auroiaci, nu tu cocioabe. Doar alei, gazon, copaci și arbuști, bănci, jocuri, fîntîni, case îngrijite și-o lume care circula tacticos, ca pe faleza de la Eforie. Tot Deliei (de multă vreme timișoreancă doar în vacanțe) i-am mai arătat alte două parcuri noi din oraș, plus stadionul și biblioteca politehnicii. În schimb, lui Mîmî i-am dezvăluit o mîndrețe și-o bunătate de restaurant, *Casa bunicii*, deschis chiar în buza parcului Doja, unde ne jucam prinsa și ascunsa ca nebunii cînd ieșeam de la școală, cu mîncăruri ca-n copilărie, de la grenadimarș la gomboți cu prune, de la supă de salată la papicraș de pui cu găluște.

Așa se face că nici n-am băgat prea tare de seamă că la ambele picioare tendoanele lui Ahile mi s-au făcut mai praf decît de obicei, că la ochiul drept, cînd îmi era lumea mai dragă, m-a scurtcircuitat un spasm în retină și am văzut vălurit preț de cîteva ore, că a început gripa porcină și că pămîntul s-a cutremurat.

Dantec. Intellotainment

Am o pasiune ușor de condamnat: colecționez oameni prea vii, apucați, ultraactivi, obsedați, narcisiști, megalomani; îi colecționez în biblioteci, foldere, fișiere, rafturi de CD-uri și DVD-uri, niciodată în viața reală. În viața reală hiperactivii

ambitioși și paranoici sînt obositori. Cîndva se numeau simplu: artiști. Acum se numesc staruri, scriitori, intelectuali, punkeri, maneliști și cîte altele. Maurice G. Dantec are toate defectele amintite mai sus. De aici îi vine și strălucirea.

C. Rogozanu

E de ajuns să te uiți pe site-ul său personal și să vezi că omul s-a antrenat să fie un star și nu unul comod, pop, rudimentar deschis către public, ci unul complex, punk, cu niște receptori complicați, mereu simțindu-se forțat să rupă gura tîrgului, să-și inventeze (dacă nu e) rebeliunea. Motorul lecturii textelor lui Dantec este alimentat constant cu autoironie și cinism necruțător. Autorul nostru știe să se bată în public și vede dușmani peste tot, chestie care-l ajută să-i nimerească și pe adevărații inamici, asta-i eficiența ironică a paranoiei. Cînd i s-a propus să scoată pasaje provocatoare dintr-un „jurnal metafizic și polemic” de către Editura Gallimard, a renunțat și a trecut la Albin Michel, nu înainte de a face un tărăboi de pomină. Scandalul îl definește, îl ajută; Dantec îl și invocă pios, de altfel, atunci cînd cotrobăie prin propria biografie pe care o numește sugestiv *black box*.

Înțelegem greu, într-o cultură cu atîta respect pentru bătrîna Franță și pentru vechile mecanisme de promovare literară, un tip care spune sec că el e scriitor nordamerican de limbă franceză, că nu-l interesează premii snoabe și irelevante precum Goncourt, că tot ce-și dorește ar fi premiul Nebula, distincție importantă printre iubitorii de SF, dar disprețuit amabil de cei care se revendică numai de la marea literatură. De-a dreptul de neînțeles îmi apar atingerile cu dreapta extremă. Simpatcă mi se pare eticheta pe care și-a atașat-o de catolic futurist. Opiniile sale politice mă lasă rece, dar delirurile sociale sînt unele de luat în seamă, omul exprimînd frici profunde ale comunităților francofone. Eticheta de reacționar și lipirea de Houellebecq s-au constituit, cred, într-o mare șansă. În textele sale provocator inteligente, în care recuperează discurs religios în pamflet social, realizezi utilitatea maximă a reacționarului cu simțul ironiei. Textele

prostestî, și nu lipsesc, îi dau un aer teribilist pe care știe să-l înmoaie într-o saramură de *cyberpunker*. Cit despre Houellebecq... aș spune că cei doi seamănă cu adevărat foarte mult, numai că unul a pornit-o dinspre literatura grea și ambiții clasice către tot ce înseamnă „pop”, iar celălalt a descoperit profunzimea literaturii prin încapăținare, cantitate și mixarea inteligentă a onestității cu îndrăzneala mediatică. Dantec a pornit dinspre lumea „alternativă” (la propriu: a cîntat într-o trupă punk, a devenit apoi un textier foarte apreciat), muzicală, dintr-un star-system exploziv pînă la a emite altfel de pretenții. Cele două lumi, showbizul și literatura, se hrănesc reciproc cu succes. Recent, Iggy Pop a făcut muzica pentru un documentar despre Houellebecq.

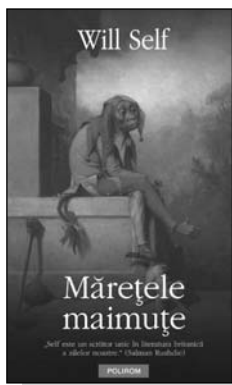
La film puteți renunța

Astăzi vorbim însă despre *Babylon babies*, primul roman dintr-o trilogie, după care

s-a ecranizat *Babylon A.D.*, blockbuster american făcut după toate regulile hollywoodiene, cu un Vin Diesel mai fad decît de obicei și cu o eroină fără pic de sclipire. E și greu să adaptezi un roman de sute de pagini la un scenariu cu replici scurte și acțiune multă; e și mai greu să ții pasul în zona efectelor speciale cu imaginația (care curge în scris cu vitalitatea unei mașinării stricate) lui Dantec. La film puteți renunța. Acelora cărora le-a plăcut filmul nici n-îndrăznesc să le recomand cartea. Pentru că e cu totul altceva. *Babylon babies* urmează însă o altă logică, cea a SF-ului, a literaturii scrise relaxat-complicat pentru iubitorii de Philip K. Dick bine amestecat cu Herbert. Nu are tăietura de bisturiu a unor Scott Card sau Asimov, dar are bucuria paranoică a descărcării în scris pe care o poți regăsi în profilul „omului ultraviu” de care pomeneam la început. Cărțile sale se vor metanarațiuni personale ale tuturor aluviunilor pop, ideologii, literare care trebuie, simte nevoia Dantec, să fie ținute împreună. Și așa apar trucurile simple și de mare efect.

Toorop este un mercenar educat în „disciplinele” cruzime și strategie militară în Bosnia, eșuat prin Afganistan, veșnic fără bani, fascinat de Orient și de libertatea de a lupta cu dușmani mult mai bine înarmați, prizonieri ai propriilor tehnologii. Se învîrte în apele tulburi rusești și estice, cufundate în opium și în visele de mărire ale unor mafioți siberieni. Gorsky, mafiotul, de exemplu este un personaj atît de complex încît, în film, nu și-a găsit decît un rol ciudățel jucat de Depardieu, dar cu un profil imposibil de detectat imagistic. În carte, Gorsky este exponentul viitorului centru al lumii, Siberia. Dantec așterne pagini vibrante despre Noua Americă, Siberia adică, capabilă oricînd să se rupă de nucleul european și moscovit al Rusiei, gata să lase Estul Sălbatic să reorganizeze metabolismul lumii. Dantec este expert în imaginarea

SEMNAL

Will Self, *Mărețele maimuțe*, traducere din limba engleză și note de Ciprian Șiualea, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XXI”, 472 de pagini, 34.95 lei

Will Self este autorul romanului *Cucul și pupăza* (Polirom, 2007). După o noapte absolut obișnuită, adică stropită din belșug cu whisky și condimentată cu droguri, pictorul Simon Dykes descoperă că lumea s-a schimbat radical. Prietena lui, Sarah, s-a transformat într-un cimpanzeu. Și, spre surprinderea lui Simon, același lucru s-a întîmplat și cu restul omenirii. Simon, trăind cu impresia că este „om”, e internat de urgență într-un azil de nebuni, unde ajunge în atenția plină de interes profesional a lui Zack Busner, un cimpanzeu alfa cu doctorat în psihologie și o carieră medicală și medicală înfloritoare. De succesul pe care îl va reperta tratînd acest caz cu totul deosebit depinde dacă Zack Busner va deveni cu adevărat una dintre mărețele maimuțe... „Dacă *Mărețele maimuțe* pare să contravină concepției tradiționale despre literatură, acest lucru nu se întîmplă fără un motiv bine întemeiat. Self are reputația unui satirist nemilos, înzestrat cu o neîntrecută virtuozitate în manipularea vocabularului nevrozeilor contemporane.” („The New York Times”)

Heinrich Böll, *Onoarea pierdută a Katharinei Blum*, traducere din limba germană de Mariana Șora, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XX”, Editura Polirom, 208 pagini, 21.95 lei

Roman ecranizat în regia lui Volker Schlöndorff și Margarethe von Trotta. Heinrich Böll este al doilea scriitor german, după Thomas Mann, distins cu Premiul Nobel pentru Literatură (1972). Imaginea publică a oricărui om constă nu atît în numele, cît în renumele fiecăruia, iar privilegiile, excluderile și oporțiunile sociale sînt de multe ori ogîndiri limpezi ale felului în care ne vîd ceilalți. Microromanul lui Heinrich Böll vorbește despre cît de fragilă și vulnerabilă este imaginea oricărui dintre noi în confruntarea cu monstruoasa putere de manipulare a presei, despre importanța principiilor și a demnității într-o lume impură și coruptă, dar și despre prețul enorm pe care trebuie să-l plătim uneori pentru a ne răscumpăra „onoarea pierdută”. Scrisă într-un stil ce deconcentrează prin limpezimea argumentelor și direcțea mesajului, *Onoarea pierdută a Katharinei Blum sau cum se iscă și unde poate duce violența* (1974) este, înainte de toate, o carte despre agresarea intimității și năruirea valorilor personale, o carte care, în ciuda faptului că a fost publicată cu mai mult de trei decenii în urmă, e dovedește uluiitor de actuală.

unor scenarii geopolitice surprinzătoare. Fabulațiile paranoide, teoriile conspirației pot căpăta calitatea unui vis romantic de mileniul 3 – pasajele despre Siberia mi-au amintit de visul sultanului din *Scrisoarea III...*

Eroul nostru, Toorop, primește sarcina de a livra o încărcătură specială în Canada. „Marfa“ este o femeie numită Marie Zorn, purtătoarea unor mutații biologice stranie care trec mult peste capacitatea de înțelegere a celor care pun la cale transportul. Poartă în pînțece omul nou, viitoare civilizații. Iată o legătură puternică cu rețeaua de obsesii întocmită de Houellebecq: asta pe lângă viitorul în care se înalță mîndre moschee, în care rațiunii devin mult mai puternici, în care tehnologia ajută la deprimarea completă a omului și la extincție și la conturarea omului nou nietzschean.

La Dantec nu ne săturăm de amănunte

Și, bineînțeles, într-un SF bun trebuie să existe mult spirit religios reconfigurat, resetat, reciclat. Dantec folosește cu agilitate două matrice literare, cea a SF-ului mesianic și pe aceea a romanului picaresc. În *Cosmos Inc.*, un alt roman al francezului, eroul este același mercenar, cu un profil și mai clar de semiumanoid. Dantec este pasionat de Deleuze, iar „corpul fără organe“ își găsește expresia lumească în corpul-gadget. Vizual, cyborgii, androizii, semiumanoidii au prins diverse consistențe. În scris, la Dantec, niciodată nu ne săturăm de amănunte, de mici aparate care îndeplinesc diverse operațiuni. Memoria personajului din *Cosmos Inc.*, Plotkine, este continuu programabilă în funcție de misiunea căreia i-a fost destinat. Toorop este ceva mai din topor și mai apropiat de zilele noastre și tot el este cel care menține echilibrul între haosul recognoscibil al unei lumi în care aproape trăim (aventura în viitor merge doar cu cîțiva ani

în plus față de 2009 al nostru) și haosul straniu al experimentului Marie Zorn.

SF-ul lui Dantec își face treaba, propune o metanarațiune în miniatură care să ne ordoneze puțin mințile. Lupta dintre metanarațiunile clasice, religioase sau ideologice, și mininarațiunile SF se duce drept și după reguli clasice. Eroi din prim-plan sînt întotdeauna impene-trabili, introspecția le este rezervată celor care vor schimba lumea și care sînt, la Dantec, niște neputincioși, niște forme stranie de promisiune. Personajul de care ne lipim însă e de o răceală cruntă, fără viață interioară, cu reacții care sînt de fapt reflexe, care luptă după coduri vechi, care se ghidează după credințe solide, aproape ca luptătorii din filmele kung fu. Toorop este un agent al schimbării fără să se lase în mod real atins de vreun vis

de măreție. Este revoluționar mercenar.

Vă recomand să citiți cartea împreună cu o minimă documentare despre autor. Nu ai cum să-i suporti sutele, miile de pagini SF fără scrierile politice, fără declarațiile riscate aruncate împotriva stîngii și vechii Europe Occidentale. Dreapta lui Dantec e încă una nonconformistă, din linia Houellebecq, atitudine aproape de înțeles într-o Franță obsedată de stînga în mii de forme, o stîngă uneori clișeizată, majoritară și devenită o modalitate incestuoasă de subliniere a identității, asemănătoare celui mai clasic naționalism. Așa că reacționarismul lui înseamnă și simplă reacție, înseamnă și nevoia sublimă de lovitură dată unei majorități intelectuale previzibile. Așa că pot înțelege pînă la un punct celebrele diatribe împotriva Islamului, catolicismul apăsător și celelalte *à la Dantec*... Pot chiar savura ciudatele corespondențe paranoid-istorice pe care le face, de exemplu, pentru a combate o anumită viziune asupra Inchiziției. Iată o declarație dată pentru „Le Point“ în care spune, pe lângă faptul că tribunalele protestante au ucis mult mai multe vrăjitoare decît Inchiziția, că „Unii dizidenți sovietici ar fi preferat cu siguranță să fie judecați la Toledo pe la 1500 decît în Moscova în 1938“. Țasta e Dantec. A lipit pe propria imagine publică etichete aparent incompatibile: religiozitate declarată amestecată cu punk, revoltă, antistîngism, conservatorism. Un cocktail deloc plictisitor, cu adevărat entertaining și provocator intelectual (să-i zicem intelotainment?), cît timp e citit de oameni care nu sînt gata să-l creadă pe cuvînt.

Maurice G. Dantec, *Babylon Babies*, traducere și note de Rita Chirian, postfată de Alexandru Matei, colecția „Biblioteca Polirom. Proza XXI“, Editura Polirom, 2009

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 20.00
cu Anca Baraboi și George Onofrei

Trafic (II)

Dincolo de ofurile individuale, statistica și sociologia, adică științele, ne vor salva comunitatea metropolitană.

E suficient ca întorcîndu-ne pe Bulevardul ticsit de mașini să aruncăm o privire la numerele lor de înmatriculare. În fața Bombonicăi și sub ochii mei împăienjeniți de somn, apare un număr de București: B 25 BIG. Aha, un țaran de-al nostru, ne bucurăm împreună. Pe camioneta din stînga, de firmă, se văd însemnele Argeșului: AG 74 DER. E firesc, Piteștiu-i aproape și omul a venit la prima oră în Capitală să aducă marfă. În dreapta față, încă

un bucureștean, B 52 STO, cu aceeași neputință ghicită în curbura dramatică a spatelui. În spatele lui, bară la bară, un tip și o mașină care se legitimează cu certificatul de căsătorie SM 53 MAX încep deja să ne nerveze. Șoferul vorbește întruna la mobil și din autoturismul lui, plin de praf pînă la ciucurași atîrnați de oglindă, răsună muzică extrem-contemporană.

Ce caută un echipaj auto din Satu Mare, dimineața la prima oră, în Bucureștiul oricum supraaglomerat? De ce e sătmăreanul atît de vesel, cînd eu sînt atît de trist? Nu pot să-l consider

decît cu o furie neputincioasă, așa că mai bine îl las în plata Domnului și panoramez statica realitate înconjurătoare, bandă cu bandă și mașină după mașină. În spatele meu, CV 99 JAN, în stînga spate, DJ 76 BUZ, stînga față, B 43 PAT, stînga față-față, TR 66 CIA. Pe banda cealaltă, din dreapta mea, vine tare din urmă, avansînd doi metri deodată, B 32 WAZ. Din spate se aude geamătul violent al unei ambulante. Ne strîngem toți unii-n alții, bucureștenii cu sătmăreanul, olteanul cu teleormăneanul, într-o neconvîngătoare fraternitate.

După ce ambulanța trece, numai ea și numai noi știind cum, ne desprindem cu silă de conaționali și ne reconstruim microclimatul cu cafea și muzică bună. Nu mă mai uit

în jur, renunț a mai scana ca un potențial Terminator. Dar, treptat, în mintea mea adumbrată de somn și ciuruită de săgețile indignării, statistica își face loc și ocupă panoul central. Bombonica, torcînd aproape inaudibil, mă urmărește cu atenția distributivă a unei secretare japoneze, ba chiar, la un moment dat, își face loc într-un spațiu neversosimil de strîmt, pentru a putea prinde, într-o străfulgerare, numărul unei mașini de pe prima bandă: CJ 78 ARD.

Sînt, iată, 10 mașini pe care le-am legitimat, și din ele 6 sînt de oriunde din țara aceasta mare și frumoasă, dar numai din Bucureștii mei, ai noștri – nu. Desigur, cercetarea mea este empirică, fără suportul adevăratei științe. Și totuși, de ce Bulevardul,

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

singurul, prin care întreg cartierul Militari poate ajunge în Centru este populat, în proporție de 60%, de provinciali? Și de ce la cei 50% de țărani metropolitanii se adaugă 50% de peizani din toate provinciile istorice românești?

Trecem, în vreo jumătate de oră, de intersecția Lujerului în care un polițist a renunțat să mai fluiera și și-a pus singur cătușele. Sub soarele care se ridică magnific pe cer, doljenii chiuie, piteșteanul îmi face semnul

victoriei, iar clujeanul, ducînd ca orice ardelean lucrul pînă la capăt, a ațipit cu capul pe volan. Bombonica suspină, gîndindu-se la Japonia natală. Iar eu mă înseninez în avans. Știu că de la Cotroceni încolo, peste altă jumătate de oră, traficul se va relua.

La orele 9.00 trecute fix, asfaltul celor patru benzi începe să se vadă și fluierul polițistului să se audă. Războiul postmodern și-a mai consumat o bătălie.

La 9.30, Țara deja a intrat adînc în Oraș.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu &
Emil BRUMARUFragment din viața
de hîrtie (2)

Veronica D. Niculescu: Papă, papă viața de hîrtie, dar nu că vrea ea, ci că te lași, ba chiar o rogi tu, e un fel de relație stăpîn-sclav foarte alunecoasă. Care pe care! Dar, cum spunei, e mai rău fără ea. E imposibil, odată ce-ai pornit. E nefericire. Și-atunci, n-ar fi mai bine să vorbim de fericire?

Nu uit, mi-ai spus: „Tristețea mă muțește”. Și ai mai spus că scrieți cînd sînteți fericiți. Dar eu de ce scriu mai bine cînd toată lumea mea adevărată e cu fundul în sus? Cu cît e mai greu afară, cu atît mă cuibăresc mai bine înăuntru. Și-ncepe abia atunci ghemul să se rostogolească...

Emil Brumaru: De fapt, cred că e invers: devin fericiți cînd încep să scriu!

V.D.N.: Scrisul ferește.

E.B.: Ferește cînd ai senzația că ai scris bine, că merge, e în regulă, se poate continua, nu-i nevoie decît să caligrafiezi cuvintele parcă dictate...

V.D.N.: Îmi dau seama acum că, de fapt, mi-e imposibil să vorbesc de fericire. Este mereu și decalajul ăsta, de parcă ai trăi în două vieți paralele – niciodată ce se joacă pe scenă nu mai e realitatea, nu e timpul real. Dar ești aproape forțat să fii fericiți acum, cînd scena te arată fericiți – și poate că ești, pentru o vreme –, dar tu de fapt deja trăiești în alt loc, poate tocmai în golul de după, în fundul hăului, scotocind.

Saltul ăsta între timpuri, decalajul mereu înșelător între momentul cînd ai scris și cel al publicării unei cărți are ceva care te cam buimăcește. Eu, cel puțin, nu-s obișnuită. Am terminat, în răstimpul acesta, și a doua traducere; mă uit pe geam la un mesteacăn ciuntit. Pe cine or fi deranjat șiroaiele de frunzulițe galbene?...

» **Cred că așa fi mai fericită dacă așa putea să scriu versuri. Tihna, timpul... Să nu dea năvală viața cu tiribomba zilnică peste tine. Să poți construi poveștile tale... Alteori, tocmai tiribomba e benefică.**

E.B.: Fericirea este dată de însăși faptul că scrii! Atunci o trăiești pe deplin dacă poți să te integrezi totul, ritmului ce palpită în orice vezi, auzi, miroși, pipăi, guști. Nu pot uita clipa aceea formidabilă, de la Dolhasca, atunci cînd am realizat brusc, într-o fracțiune de secundă, că dealul privit de mine sînt chiar eu!!! Da, pare neverosimil, dar dealul acela la care mă uitam de atîtea ori, de ani de zile, eu eram! Dar trebuie să înțelegi asta... și se întîmplă extrem de rar...

V.D.N.: Nu știu dacă înțelegi, mai degrabă simți, e ceva de o claritate dureroasă, greu de prins în cuvinte. Îți trebuie singurătate, liniște, tihnă pentru astfel de momente, cînd se deschide lumea în două și îți arată, ca printr-o fantă îngustă, doar ție... Trebuie să fie incredibil de bine cînd scrii versuri, îmi imaginez că ele poți ține ori cînd și oriunde, le poți și ține în mînă, ca pe-un pui de vrabie, pînă ajungi acasă. Îi dai drumul să zboare prin cameră... Cred că așa fi mai fericită dacă așa putea să scriu versuri. Tihna, timpul... Să nu dea năvală viața cu tiribomba zilnică peste tine. Să poți construi poveștile tale... Alteori, tocmai tiribomba e benefică. Cum, necum, amețit, îngrețoșat sau vesel, stori din ea pentru mai încolo, cînd se așază lucrurile, iubirile, timpurile.

E.B.: Atunci, în momentele acelea dilatate nefiresc, acoperind uneori ore pe care nu le mai percepi ca trecînd... da, fulgerător, din după-amiază se face seară!... numai atunci trăiești un soi de beatitudine absorbantă: mugetul îndepărtat al unei vaci, mirosul cînepii crescute în spatele șezlongului, bufnetul merelor căzute, risipa fragilă a fluturilor în aerul blînd, lumina înroșind cărămizile dreptunghiulare ale magaziei, firele de iarbă mai vizibile ca niciodată, parcă desenate cu mîgălă, totul, toate sînt deodată în tine, ești un mare corp format chiar din ele, respiri cu răsufierea răcoroasă a fîntîinii din fundul curții, sîngele tău proaspăt irigă pădurile nesfîrșite din jur, simți „ritmul” intim al „naturii” așa cum îți simți inima bătînd, adică fără să știi, organic; universul e format din viscerale tale bucurtoase de-o viață, în clipa aceea, veșnică...

Cartea cu bunici

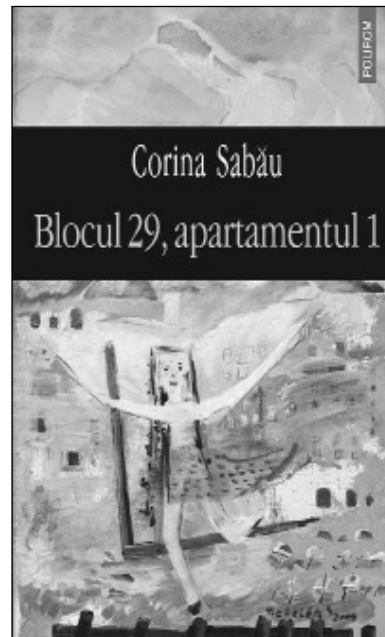
Doña Tranquilina, bunica lui Gabriel Garcia Marquez, a fost pentru autorul *Toamnei patriarhului* o femeie mitică, cu ochi albaștri și halucinanți care, pe măsură ce orbea, nu mai reușea să perceapă granița dintre lumea celor vii și lumea celor morți.

De la doña Tranquilina, care se referea la întîmplările fantastice ca la simple fapte cotidiene, a învățat Garcia Marquez secretele realismului magic. Scriitorul rememorează în *El olor de la guayaba. Conversaciones con Gabriel Garcia Marquez*, de Plinio Apuleyo Mendoza, nopțile tropicale, sufocante și încărcate de parfumul de iasomie, cînd bunica îl făcea să înghețe pe scaun, sperîndu-l cu morții care bîntuiau prin casă la miez de noapte: matusa Margarita, unchiul Lazaro sau matusa Petro.

Bunica guvernă întreaga casă, o casă mare, cu o curte interioară în mijlocul căreia creștea un arbust de iasomie. Lumea bunicii îl va urmări peste tot pe micul Gabriel: „un copil pierdut într-un univers de oameni bătrîni, împovărați de războaie, nevoi și splendori din alte vremi”. La fel ca și pentru Gabriel Garcia Marquez, bunica reprezintă pentru debutanta Corina Sabău o „excepție”, ea

Corina Sabău își lansează
primul roman la
Cărturești Verona

Joi, 7 mai, ora 18.00, la Librăria Cărturești Verona, Editura Polirom lansează romanul de debut al Corinei Sabău: *Blocul 29, apartamentul 1*. Prezintă, alături de autoare, Nora Iuga și Ovidiu Șimonca.

Corina Sabău, *Blocul 29, apartamentul 1*, colecția „Ego. Proză”, Editura Polirom, 2009, 22.95 lei

este „cea prin capul căreia totul a trecut deja, e viața neconformă cu nimic, cea care umple cotloanele textului”, cum scrie Nora Iuga în prefața primului roman al Corinei Sabău, *Blocul 29, apartamentul 1*. Totuși, volumul nu are aproape nimic din realismul magic de inspirație latinoamericană, ci, dimpotrivă, autoarea încearcă să dezbrace literatura de orice artificiu, de orice încălțătură stilistică. Banalul este „celebrat” în tot romanul. Autoarea știe că lucrurile simple, cum bine spunea și Albert Camus, „ne depășesc de fiecare dată”. O „riscantă dezbrăcare în public, fără muzică și fără orgă de lumini”, mai spune aceeași Nora Iuga în începutul cărții. Un roman în care totul este trăit direct, fără nici o trimitere în vis sau în imaginar.

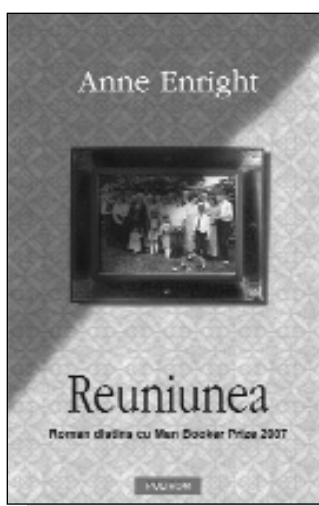
De ce sînt nepoții mai legați de bunici decît de părinți? Poate că întreaga noastră copilărie ține de lumea bunicii, o lume a poveștilor și a mirosurilor, de care ne leagă cele mai vii și mai constante amintiri: „Era o senzație iremediabilă care

începea totdeauna la înserat și care mă neliniștea încă și mai puternic în timpul somnului... Nu pot să-l definesc foarte bine, dar mi se pare că acel zbucium își avea o origine concretă, și asta pentru că noaptea se materializau toate fanteziile, povestirile și evocările bunicii. Asta era legătura mea cu ea: un fel de cordon invizibil prin care amîndoi comunicam cu universul supranatural”, scrie Marquez.

Un conflict între lumea
veche și lumea nouă

Personajul principal din *Blocul 29, apartamentul 1* este micuța Irina, o fetiță de 12 ani care își trăiește din plin adolescența înconjurată de bunici. Ceea ce ne prezintă de fapt Corina Sabău în acest roman este conflictul dintre lumea veche și lumea nouă, lumea bunicii, mecanică și cenușie, și lumea copilăriei. Pe această antiteză e construită întreaga carte. Bunica reprezintă pentru Irina un model de frumusețe și inteligență: „Cu ochii închiși, bunica își asculta muzica, e total pe dinafară. Ochii și buzele i se mișcă ușor, i-e bine acolo... Bunica și-a îndesat mîinile în buzunare și și-a cocotat un picior pe bara de jos a gardului. Arată ca un șmecheraș de liceu care a venit s-o ia pe gagică-sa de la școală. Pe ea o accept; m-a scos din camera lunguiață cu parchet decolorat, unde tata îmi făcea vînt cu vioara”. Părinții fetei nu ocupă decît un loc secundar în acțiunea romanului. Aceștia se află mereu în fundal, pe planul al doilea. Ei sînt niște inadaptate, iar dragostea lor nu mai e decît o rutină: „Totuși, cu muzica asta, casa bunicii mi se potrivește mai bine, relația lor nu mă face să mă simt în plus, ca cea dintre mama și tata. Sînt doi oameni la locul lor și putem fi o familie normală. Și în holul de la intrare există un colț aerisit, unde tensiunile și sentimentele noastre nu lasă urme”. Acesta este poate și răspunsul la întrebarea Norei Iuga din prefața romanului: „Care generație se simte mai confortabil într-o generație mai veche și de ce nepoții sînt întotdeauna mai legați de bunici decît de părinți?”.

ANNE ENRIGHT » REUNIUNEA

Liam, fratele pierdut

Anne Enright a fost a doua scriitoare irlandeză care a primit prestigiosul Man Booker Prize, echivalentul britanic al Premiului Goncourt. Acțiunea romanului *Reuniunea* se petrece în Irlanda și prezintă evoluția unei familii cu doisprezece copii. Sinuciderea lui Liam, fratele Veronicăi, care este și naratoarea romanului, va aduce cu sine un lung proces intentat istoriei acestei familii, o istorie care acoperă trei generații. Relația dintre cei doi frați a fost una obișnuită, pînă în ziua în care Veronica este chemată să recunoască corpul neînsuflit

al fratelui său. În acest moment ea își dă seama că sinuciderea lui Liam este de fapt „eșecul nostru, al tuturor”, un eșec pentru care se va învinovăți toată viața. Pentru a-și înnăbuși durerea pierderii lui Liam, Veronica începe să scrie, fără însă ca această tentativă de eliberare și de uitare să aibă vreun efect: „Trebuie să depun mărturie pentru un eveniment improbabil. Îl simt clocotind în mine – și poate că nu a avut loc. Nici măcar nu știu cum să-l calific. Cred că l-ai putea numi foarte bine un delict al cărnii, dar carnea s-a

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Pascale

În fiecare an, de Paște, simt nevoia citorva... Cum să le spun? Termenul englezesc „stuff” mi se pare ușor superficial, lipit ca etichetă, dar cuvântul „chestii” se potrivește la ceea ce am în minte acum. Chestii ar fi, în buna tradiție rockerească, ce fac eu. Ceea ce încerc să definesc aici cum s-ar numi? Ce fac eu, nu-mi imaginez că face vreun muzician rocker. Ascultătorii, poate. Deși, dacă aș întreba printre unii și printre ceilalți, s-ar întâmpla să am surpriza că... Dar de ce să fie surpriză? Nu-i firea omenească doldora de neprevăzut și capabilă de orice?

Reiau: în fiecare an, când se apropie Paștele și în săptămâna următoare, simt nevoia unor lungi plimbări pe câmpurile proaspăt înverzite, să-mi pierd urmele prin smîrcuri și păduri, să uit de mine, uitat pe sub sălcii cu frunza firavă de pe malul râului ce curge domol și tulbure, în amurguri de poveste cu tentă pășunistă, moștenită din celălalt veac. Și pentru că vegetația e tot mai rară, pămînturile tot mai seci, apele aproape poluate de moarte, gunoaiele „civilizației” moderne ajunse pînă la (și chiar trecute de) Cuca Mucă, iar viața sălbatică e doar la televizor, mi se pare că revigorarea necesară organismului meu se produce cumva iluzoriu. Adică e un fel de autosugestie provocată de lecturi, audiții muzicale și memorării de gesturi modeste ce (mi-)au făcut bine odinioară. O fi semn de bătrînețe? Dar și rockerii, și eroii de legendă, cei care au trăit și făptuit, îmbătrînesc! Numai Cupidon rămîne pururi copil ghiduș, care lansează nepedepsit săgețile sale nevăzute...

Continui: n-am vreo explicație pentru faptul că-mi face bine să ascult slujba ortodoxă de Paște. Copilăria mi-a fost supravegheată de Taica, bunicul patern, din al cărui cuvînt de fost țircovnic, atestat cu diplomă de Patriarhul Nicolai, nu îndrăzneam să iasă nimeni pe-o rază de șapte gospodării. N-am

»Și rockerii, și eroii de legendă, cei care au trăit și făptuit, îmbătrînesc! Numai Cupidon rămîne pururi copil ghiduș, care lansează nepedepsit săgețile sale nevăzute...

lipsit din biserică la nici o sărbătoare creștină. Încă știu pe dinafară porțiuni din liturgiile consacrate. Mi se încrețește pielea auzind cîntarea „Hristos a înviat din morți/Cu moartea pre moarte călînd”! Nu cred că am o doză excesivă de misticism în sînge, însă educația pare să-și fi lăsat cumva amprenta. Uneori m-aș exila într-o mănăstire atonită, dacă păcatele mi-ar fi iertate. Asta presupune că-și fi capabil să mi le asum? Dar de unde atîta conștiințiozitate la un tip neserios, cum mă știe una lume?

Continui: de când am ascultat, cu libretul în mână, *Jesus Christ Superstar* parcă nu-mi vine să iau în foarte serios scenografia creștină ce ornează sărbătorile pascale. Lecturile diverse și informațiile frunzărite mă fac sceptic, la fel ca pe oricare ateu raționalist. Dubiile iscate de școala de gîndire engleză, la umbra căreia s-a construit o bună parte a civilizației laice contemporane, se sparg însă, deseori, ca valurile pe-o plajă levantină. O fi și-n mine ceva mai adînc decît pot eu înțelege? Pesemne că e. Și nu mă simt inconfortabil. Ba, din contră, aș zice. Și-o zic de cîte ori ascult un preot cu glasul grav, ce-și cunoaște, cum s-ar spune, meseria. Adică unul care nu lălăie slujba, așa cum făcea odată un fost tractorist trecut prin seminarul de la Sibiu, ce cînta pasajele rînduite ca pe niște variațiuni la melodia lui Mircea Vintilă, pe versuri de Adrian Păunescu – *Unde te duci, tu, Mielule?! Fără glumă!* (Păcat că mi-a venit ideea să-l înregistrez abia după ce-a emigrat – sau a fost trimis în misiune... ecumenică, nu vă gîndiți la ce mă gîndesc eu! – în Canada!)

Închei: aș mai avea destule de zis despre această perioadă, cînd mă simt copil și-mi regenerez simțurile. Dar cum spațiul rubricii e limitat, rămîne pe-altădată...

Mahler cu Hermann Scherchen la pupitru

Discurile de arhivă se succed și, în lipsa unor înregistrări contemporane de calitate excepțională, compensează foamea melomanilor pentru noutate. Nu cred că exagerez spunînd că fiecare disc nou cu dirijorul Hermann Scherchen este, în felul lui, o surpriză și, cel mai adesea, o mare plăcere. Ultimul set de două discuri, publicat de casa franceză „Tahra”, tocmai a apărut și alătură muzica lui Gustav Mahler, Liszt și Saint-Saëns, cel din urmă cu o piesă ce va face bucuria celor mari și mai mici, *Carnavalul animalelor*.

„Tahra” a reeditat pînă acum șase seturi de discuri, intitulate *Arhivele Westminster*, o selecție din numeroasele înregistrări făcute de Scherchen în perioada

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Praga

1950-1964, pentru casa omonimă americană. În totalitatea lor, înregistrările Westminster au apărut, pentru scurtă vreme, doar în Japonia, publicate într-o serie de 50 de discuri de Universal Victor. Astăzi, discurile scoase în urmă cu zece ani sînt epuizate, practic imposibil de găsit.

Ultimul volum de la „Tahra”, care încheie selecția casei franceze, are un program eclectic, cu cele două cicluri de cîntece de Mahler, *Kindertotenlieder* și *Lieder eines fahrenden Gesellen* și cele șase rapsodii de Liszt, plus *Carnavalul* lui Saint-Saëns. Orchestra este cea a Operei din Viena, iar în cazul lui Liszt – *Royal Philharmonic Orchestra*. Solista ciclurilor lui Mahler este contralto Loretta West, o voce splendidă, iar pentru Saint-Saëns, cuplul de pianisti Josef și Grete Dichler, recitatorul fiind celebrul actor Gary Moore.

Evident, piesele de rezistență sînt cele de pe primul disc, liederurile lui Mahler. Hermann Scherchen a fost unul din promotorii compozitorului a cărui artă o stima cu o doză de entuziasm, cum o arată corespondența și scrierile sale. Mahler a ocupat un rol predominant în concertele lui Scherchen încă din epoca interbelică, în 1937 el creînd, cu muzicienii evrei dați afară din marile

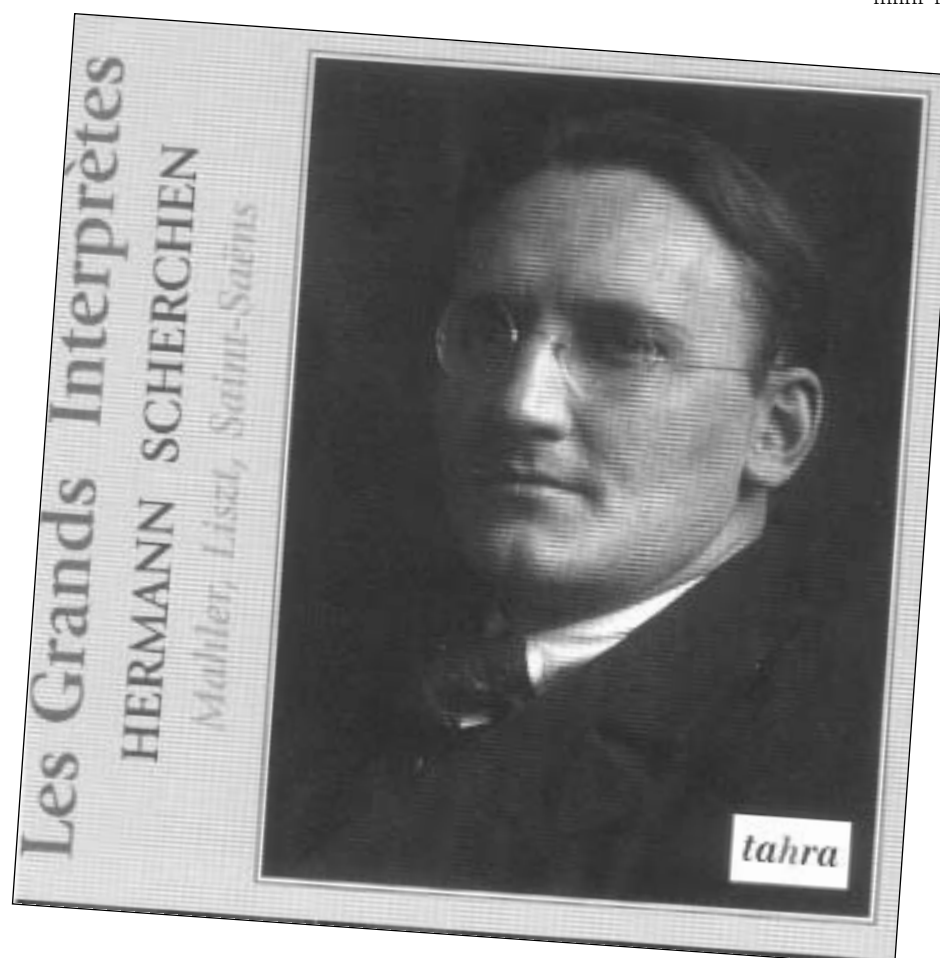
formațiuni europene, odată cu primele persecuții rasiale, o orchestră aparte *Musica Viva*. Orchestra avea între obiective să prezinte o integrală a simfoniilor mahleriene, dar pînă la *Anschluss*, Scherchen nu a reușit să dea în concert decît o mică parte dintre ele (a noua, a treia, prima și adagioul celei de-a zecea).

Altfel, cum o semnaleză editorul discurilor, René Tremine, Scherchen a dirijat de 83 de ori o simfonie de Mahler, începînd cu primul său concert oficial, de la 4 februarie 1914, cele mai interpretate simfonii fiind cea de-a 5-a, de 19 ori, și cea de-a 9-a, de 17 ori. În repertoriul lui de concert, *Lieder eines fahrenden Gesellen* figurează de cinci ori, iar *Kindertotenlieder* de 7 ori!

Tremine trece în revistă, în livretul discului, și opțiunile altor mari dirijori. Willem Mengelberg se detașează de departe printre marii promotori ai lui Mahler, cu circa 200 de concerte incluzînd o simfonie. La polul opus se situează Toscanini și Celibidache, care l-au considerat pe Mahler un compozitor imperfect și l-au evitat aproape complet. Mahler nu a fost iubit nici de alți mari dirijori, ale căror interpretări, axate altfel pe repertoriul german și Bruckner, se pot număra pe degetele unei mîini în privința compozițiilor mahleriene, cum e cazul cu Knappertsbusch sau Eugen Jochum.

Nici Furtwaengler nu a fost un real admirator al compozitorului, dirijîndu-i numai primele patru simfonii și exclusiv în anii 1919-1932. O figură aparte a fost Karajan pentru care Mahler începea să existe, aparent, doar cînd compozitorul devenea la modă, în anii '70. Karajan avea pe atunci 65 de ani, iar în decurs de 9 ani avea să programeze simfoniile de 40 de ori.

Lăsați de o parte în această comparație sumară sînt, desigur, marii admiratori ai lui Mahler, care au fost Bruno Walter, Klemperer și, mai tîrziu, Leonard Bernstein. Dar, poate, nici unul dintre ei nu a pus în evidență atît de bine originalitatea compozitorului cum a făcut-o Hermann Scherchen, a cărui versiune cu a 7-a simfonie, în interpretarea orchestrei din Toronto, rămîne un summum incomensurabil. Un motiv în plus de a asculta ultimul disc „Tahra”, splendid, pe care vi-l semnalez.

SUSAN BOYLE: Cenușăreasa în vremea lui 2.0

În anul de grație 2009, Cenușăreasa a împlinit nemitica și nesimbolică vîrstă de 47 de ani. Cu un look de precupeață gătită ca de nuntă în cea mai bună rochie din casă, pășind șoncăit pe tocuri și cu un optimism la care înfățișarea nu-i dădea dreptul, s-a dus nu la bal, ci la cel mai celebru show englezesc – „Britain’s Got Talent”. Ce s-a întîmplat mai departe a transformat-o în subiectul știrilor prin care întreaga lume a cunoscut-o după numele său: Susan Boyle.

De fapt, ce s-a întîmplat mai departe a fost văzut de aproximativ 100 de milioane de persoane pe YouTube și oricine altcineva care a deschis televizorul în ultimele trei săptămîni: Susan Boyle a cîntat. Iar lumea, privind cu sprîncene ridicate și cu chicote înfundate pe acea femeie ridicolă care greșise în mod evi-

dent decorul, s-a împărțit subit în două: cei care au plîns și cei care doar și-au mușcat buzele.

Susan Boyle, cu voce de divă și sprîncene pieptănate, a devenit vedeta tuturor copertelor pe care nu apărușe pînă atunci nici o femeie de peste 50 de kilograme, subiectul numărul 1 de discuție (depășit cu greu, de-abia săptămîna aceasta, de gripa porcină) și purtătoarea neoficială a tuturor viselor neimplinite ale tuturor femeilor care și-ar dori să fie mai mult decît ceea ce sînt.

Mai mult, ceea ce s-a întîmplat și mai departe a fost transformarea succesului său într-un subiect de analiză sociologică, pretext de săpunire morală a societății și redefinire a standardelor frumuseții.

Mai credem în povești

Prima concluzie este o veste tare proastă pentru realizatorii știrilor de la ora cinci: pînă la urmă, știrile cele mai bine vîndute ar fi de fapt variante moderne ale basmelor. O femeie modestă și someră devenită, prin darul ei interior, o senzație mondială: cenușăreasă, rătușcă urîță, fata moșului, frumusețea care așteaptă să fie descoperită, inima care cucerește prin bunătatea ei pînă și pe cei mai cinici. Publicul, ca în *Frumoasa și Bestia*, preia temporar rolul „bestiei”, pedepsit pentru felul în care a tratat o zîină deghizată.

Cultura aparențelor

În această poveste, „nu Susan Boyle este cea urîță, ci noi”, scria „The Guardian”, într-un articol de opinie publicat pe 16

COOLTURISME

Mădălina COCEA

aprilie. Pînă la urmă, succesul ei s-a bazat pe faptul că nimeni nu se aștepta să cînte bine, doar pentru că era scundă și plînuță, cu bărbie dublă, păr răvășit și scandalos de nevopsit și, în plus, avea o vîrstă la care nu mai începe nici un succes.

După încheierea spectacolului, un cor de voci jurnalistice s-a transformat într-o tribună de procurori acuzînd societatea și indivizii de cea mai de neimaginat crimă: superioritatea. Comentariul din „The Guardian” se încheia cu pateticul „Cîntă, Susan, cîntă – unei mulțimi urite care nu te merită”. „The Herald” scria că „oamenii ca aceștia reprezintă adevizivul invizibil al societății”. „Huffington Post” a demarat o adevărată investigație psihologică: „Ridem pentru că vrem să vedem că noi nu sîntem la fel ca ratatul acela. Dacă putem arunca rușinea asupra celor care nu se integrează, atunci putem dovedi că noi ne integrăm”.

Totuși, în această lume crudă, în care studiile arată că oamenii frumoși au salarii cu 12% mai mari, trec mai ușor de interviurile pentru angajare și sînt achitați cu mai multă ușurință decît cei urîți, povestea lui Susan Boyle este una de succes tocmai datorită prejudecăților societății. „În corul oricărei opere există cel puțin jumătate de duzină de cîntărețe cu o voce la fel de bună ca a lui Susan, iar majoritatea dintre ele nu vor deveni niciodată vedete”, scria „BBC Magazine”, atrăgînd atenția că tocmai așteptările scăzute ale publicului au transformat o interpretare foarte reușită într-una de excepție.

Pînă la urmă, publicul a devenit hotărît să o transforme pe britanica de 47 de ani în prințesa inimii lor cu o singură condiție: să rămînă urîță. Pentru că cea mai proaspătă știre despre Susan Boyle a indignat o lume întregă – se pare că și-ar fi vopsit părul roșcat, s-ar fi pensat și ar purta, mai nou, machiaj și haine de firmă. Arată gata de succes. Prin urmare, fanii s-au declarat dezamăgiți.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBO

Săritura

– Du-te tu primul...
– De ce eu? Am zis că sărim amîndoi!
– Am zis, da’ parcă nu mai am chef...
– Come again?! Nu mai ai chef? Păi aicea e vorba de chef?! Fuck, man! Ne fucking sinucidem, right? Nu e nimic de-a face cu cheful! E big fucking step-ul. O facem sau nu!
– Nu, eu mai stau un pic aici să mă gîndesc. Du-te tu primul...
– Nu pot, boule, să mă duc eu primul! Sîntem împreună. Fuck, man!
– Chestia e că s-a cam dus efectul...
– Cobor să mai fac rost.
– E un pic cam frig aicea parcă... Și pînă la urmă nici nu-i așa rău fără ea. Poate o să treacă. Nu-i așa rău...
– Cobor să mai fac rost!
– Nu cobor nicăieri... Trebuie să mă trezesc. Nu-i așa rău...
– Poate că acum nu-i rău, dar miine? Tomorrow? Miine ai să mă rogi să ne-ntoarcem aici. O să fii atît de în groapă încît o să mă implori să ne întoarcem aici. Sus! Know what? N-o să mai vin.
– Nu, o să-mi revin... Și ce dacă a plecat? O să-mi revin. O să sufăr un pic și o să-mi revin. Am mai iubit pînă acum și știu cum e.
– Ai iubit, un căcat! N-ai iubit niciodată așa! Kill yourself. Sinucide-te.
– Nu. De unde știi cum am iubit eu?...
– Poți fi mai prost de atît?
Fuck! Cum de unde știi? I know

everything! Tot ce știi și tu. I know the taste of her cunt. Știi cum și-o tunde. Am fost în cameră cu voi de fiecare dată cînd v-ați lins! She sucked my freakin’ cock. M-am culcat cu ea, you fucking moron! Jump! Sinucide-te.
– Tu! Te-ai culcat cu ea!? Cu prietena mea?...
– Cu prietena noastră! Sari odată!
– De-aia vrei să te sinucizi? Te simți vinovat? Te omor...
– Omoară-mă! Aruncă-te!
– Singurul meu prieten...
– Vorbești prostii, n-ai nici un prieten. Ești singur pe lume, de Hector Malot! Home alone, Macaulay! Singur pe un acoperiș de bloc, părăsit de prietena care chiar în momentul ăsta, 2 etaje mai jos, se sărută într-un balcon cu un tip cu 2 ani mai mare ca tine. Nu te vede nici dracu’. Ești la 2 etaje de moarte. Sari acum!
– 2 etaje?
– 9... Am vrut să spun 9 etaje. Sari!
– Nu... Tu nu vrei să mă sinucid. Tu vrei să mă păcălești. Tu nu vrei să te sinucizi...
– Atunci ce vreau? Ce vreau eu? 9 etaje am spus... Sari.
– Tu nu ești prietenul meu...
– Atunci cine sînt eu? E simplu. Sari... M-am culcat cu ea... Sari.
– Tu... ești eu. Tu ești EU!
– Sari...
– Nu... nu. Nu azi. Azi n-am chef... Nu. Ai plecat?... Tre să mă las dracu’ de fumat căcaturile astea! Ce trip! Și ce frig s-a făcut aici sus. Fuck! Vorbesc singur.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”.
Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias.

Caricatură: Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Bălan, R. Chiruța, Ciprian Nedeleu, Veronica D. Niculescu, Elena Vlădăreanu.

Publicitate: Oana Asafei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului » „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

„Gran Torino” – Lecția de bărbăție începe cu o mașină bună

Roland

Roland a fost un leu de mare care-a murit la 21 august 1961, în locuința lui din Grădina zoologică de la Berlin. Ca un omagiu adus memoriei lui Roland, personalul grădinii a așezat într-o vitrină de lângă bazinul leilor (de mare. Întrebare: așa cum există lei, pisici, cai de mare, nu e oare posibil să existe și girafe sau cămile de mare, iar noi să nu știm de existența lor?) toate obiectele găsite în burta lui Roland: brichete, bețișoare de înghețată, „o mașinuță de plastic de culoare verde”, „o cutie de bere (Pilsner, 0,33 l)”, „chei, „o gentuță din plastic pentru ace și ață” și multe altele. De unde tragem concluzia că burta lui Roland era cel puțin la fel de încăpătoare ca Muzeul capitulării necondiționate, care-a existat în fostul Berlin de Est pînă în 1994. Muzeul celebra capitularea Germaniei în fața U.R.S.S.-ului, în noaptea dintre 8 și 9 mai 1945, și aduna „vreo trei mii de documente: hărți, fotografii, drapele, tablouri, desene, afișe și macheta prăfuită a Berlinului cu numele străzilor scrise în rusă”. Instituția nu mai există acum, însă scriitoarea croată Dubravka Ugrešić i-a preluat numele și l-a pus titlu romanului ei, despre care dna. cronicar de la „The Guardian” a zis că-i o carte „imposibil de descris”, dar foarte frumoasă. Cartea a apărut acum patru ani și la noi (traducere de Octavia Nedelcu, postfață de Simona Popescu), și s-a lipit de Enciclopedia cu un adeviz nostalgic absolut imposibil de îndepărtat. În primul rînd, Dubravka Ugrešić e una din cele mai importante scriitoare ale Europei de Est și o esestă redutabilă, și e cu totul regretabil că la noi s-a tradus o singură carte de-a ei (în timp ce Germania, Franța și America o prețuiesc de multă vreme). Apoi, *Muzeul capitulării necondiționate* se află pe lista foarte scurtă a lecturilor fabuloase pe care le-a făcut Enciclopedia de când există: un roman alcătuit din fragmente, detalii, nimicuri, biografii, citate (din Șklovski, Nabokov sau Sontag), portrete, un roman ca un atelier de dezvoltat în care cititorul își trece în revistă propria viață, își pune memoria la încercare, se-amuză și se-nfioară legînd și dezlegînd firele din scriitura Dubravkăi Ugrešić. Enciclopedia recomandă vizitarea Muzeului tuturor celor care au refuzat să capituleze în fața propriei memorii sau celor care au capitulat deja, dar au pus totuși condiții.

ISSN 1584-8272

9 771584 827000 226

FILM

Iulia BLAGA

Clint Eastwood a fost harnic în ultimii trei ani, dar *Gran Torino* mi se pare mult mai bun decît *Schimbull/Changeling*. Nu pentru că povestea e mai convingătoare – poate că și cealaltă era, avînd mai ales girul realității –, ci pentru că a renunțat la dulcegării. La muzica de telenovelă care se lipise în *Changeling* ca guma de talpă. La mama Angelina care juca în răspărul personalității sale, pătrunsă de sentimente materne ca tiramisu-ul de sirop.

Pe cît de femeiesc era *Changeling*, pe atît de masculin e *Gran Torino*. Iar personajul interpretat de Eastwood (pentru prima oară pe ecran de la *Million Dollar Baby* încoace) e culmea bărbăției. Un macho de aproape 80 de ani, cu fața tăbăcită, care nu are nevoie de nimeni să-l îngrijească, deși scuipă sînge, și care, mai ales, nu știe la cei aproape 80 de ani ai lui cum să se apropie de oameni.

Ca în orice film de acest gen, e nevoie de timp pentru ca eroul să se înmoaie sub

Gran Torino/Gran Torino, de Clint Eastwood. Cu: Clint Eastwood, Bee Vang, Ahney Her, Christopher Carley, John Carroll Lynch

influența unor personaje care acționează pe post de instrumente carnice, dar regizorul Eastwood (care lucrează nu pe scenariul propriu, ci pe cel scris de Nick Schenk) știe să lase timpul să curgă. Nu e numai apanajul vârstei – ai altă relație cu timpul la aproape 80 de ani, nu te mai grăbești –, ci și al unui anumit gen de cinema pe care Eastwood îl practică în continuare, cu rezultate uneori foarte bune, alteori dezamăgitoare.

Ce îi reușește lui Eastwood (79 de ani în 31 mai) în acest film dur, atît de dur încît drăgălășeniile sînt imediat înăbușite de o remarcă răutăcioasă scuipată printre grimase uscate, e un acroșu franc la o stare de lucruri. Imigranții care vin în Țara tuturor posibilităților nu au posibilități, mai ales dacă eșuează într-un ghetou aflat sub influența diverselor bande rivale. *America-America* e o Fata Morgana șleampătă și afazică, deși multiculturală. Sub umbrela toleranței rasiale deschise de tragicele

evenimente de la 11 Septembrie 2001 înfloresc nu doar lăstarii propagandei pozitive, dar și realitatea crudă – că e greu de ajuns la toleranță și la înțelegere.

Finalul e prea de operetă și prea puțin logic

Deși e foarte franc cu acest lucru, filmul are în alte părți scăpări care îl împiedică să fie un film mare. Finalul e prea de operetă și prea puțin logic (în logica evenimentelor) pentru a fi luat ca atare. Membrii familiei eroului interpretat de Eastwood sînt caricaturizați aproape ca în desenele animate, la fel cum și personajul lui Eastwood, și Eastwood însuși sînt o bucată din film de un cabotinism derutant. Dar cu toate acestea filmul te ține, nu are momente stătute. O dată pentru că bănuiești că ursuzenia eroului e atît de ascuțită tocmai pentru că trebuie contrată – și aștepti

aceste momente, în al doilea rînd pentru că replicile au mult umor și relația care se stabilește între Walt Kowalski (Clint Eastwood) și cei doi frați asiatici de extracție hmong, Sue (Ahney Her) și, mai ales, Thao (Bee Vang), e exact genul de relație pe care ți-e drag s-o vezi la cinema. Fostul combatant din Coreea se împrietenește cu Sue, pe care o consideră OK (mai ales că știe să dea replica), dar mai multă afecțiune dezvoltă pentru Mutulică, Thao, adolescentul care nu știe a se integra în Lumea Nouă. Pe măsură ce-l inițiază în viață și în ale bărbăției, Kowalski reface o relație paternă pe care n-a avut-o niciodată și învață să renunțe la mirieli și scuipături, încheindu-și la timp conturile cu viața. Mizantropia lui Eastwood e delicioasă în multe momente, echilibrînd tragismul altora.

Și firește, să nu uităm mașina, superbul Gran Torino 1972 care acționează pe post de Elena din Troia.

Ingineru

Numai pe-aici nu m-am plîns: acum vreo două săptămîni mi-am rupt un deget de la mîna dreaptă. Îmi vine cam greu să scriu la calculator. Prin urmare, dați-mi voie să preiau aici un foarte scurt fragment de povestire din volumul *Lampa cu căciulă*, care stă să-mi apară:

...dar cel mai mult, în pîrnaie, am avut de învățat de la Ingineru, și-a continuat Nicu lunga poveste pe care noi o ascultam cu gurile căscate. Odată era om, vă spun. Era învățat, avea și facutate, da' nu asta conțea. Vreau să zic că de mic copil el visa să

construiască poduri, mai exact, toată viața s-a trudit să facă cel mai mișto pod care a existat vreodată. Așa i s-a năzărit lui, după ce a citit o poveste unde cică, pentru a cîștiga mîna unei prințese și împărăția împăratului nu știu care, trebuia să faci un pod nemaivăzut... Deci a învățat pe rupte, a ajuns la facultate, a și intrat în Partidul Comunist, a și devenit activist, ca să nu aibă probleme cu ăștia, ca să-și ajungă visul... Totul părea că-i merge ca uns. Planul lui era să-i convingă pe tovarășii lui să facă un pod nemaivăzut peste Dunăre, mai tare decît cel construit

de unu' Apolodor, pe vremuri... Bine, n-a reușit să-i convingă, că nu sînt bani, că la ce bun un pod peste graniță, da' pînă la urmă i s-a dat pe mîna să facă un pod peste Siret, în țară. Nu era asta ceea ce visase Ingineru, da' tot era o chestie. S-a pus serios pe treabă și a proiectat cel mai mișto pod care a existat vreodată, mult peste ceea ce au chiar și americanii... Unu' crimă și pedeapsă... Adică vreau să zic că a pus în podul ăla peste Siret mai mult suflet ca și cum ar fi făcut unu' peste Dunăre sau chiar peste vreun ocean întreg... Cică numai și după schiță, dacă s-ar fi uitat vreun împărat, i-ar fi dat mîna prințesei și împărăția lui... A primit toate aprobările și s-au apucat

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

de construit, fix după modelul lui, fără să schimbe nimic. A ieșit o minunăție. Toată lumea era încîntată de cum arăta podu' peste care muncitorii și țărani vor putea trece de pe un mal pe altu'. Numai că atunci cînd au dat drumu' la circulație, picioarele de susținere s-au înmuiat, podu' s-a crăpat și mai-mai să cadă și să omoare oamenii care treceau peste el... A ieșit scandal mare. Vă dați seama, atîția bani, atîta încredere i s-a acordat și el și-a bătut joc, a plănuit un pod care, în loc să a-

jute oamenii să treacă de pe un mal pe altu', era cît pe ce să-i omoare. Ingineru s-a jurat – le-a și desenat pe hîrtie – că schița lui era bună și că podu' dădea să se prăbușească numa' și numa' pentru că muncitorii au furat din materiale, pentru că alții nu i-au respectat calculele... Eu l-am crezut, dar ăia nu. Așa că l-au băgat la pîrnaie, pe motiv de sabotare a statului. Cînd l-am cunoscut eu, ceilalți ziceau că-i cam sărit de pe fix. Se cam fereau să-i vorbească. Da' mie mi-a plăcut de el...